

Forespørgsel af Jørgen Jensen (DKP). Ib Nørlund (DKP) og Freddy Madsen (DKP):

»Hvad agter regeringen at gøre for at bringe renten ned?«

(Forespørgsel nr. XXV. Anmeldt 28/4 78. Fremme af foresp. vedt. 3/5 78).

Formanden:

Taletiden er for ordførere aftalt til 15 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang. For andre medlemmer er taletiden 5 minutter.

Forhandling

Jørgen Jensen (DKP):

Gennem år har den danske regering opretholdt en unormalt høj rente, og i sig selv kunne man sige, at dette er et klart bevis på en fejlagtig økonomisk politik. Med en effektiv obligationsrente på 16-17 pct. i Danmark har vi noget nær Europarekord i renteniveau, og blandt de lande, vi normalt af såkaldte konkurrencemæssige grunde sammenlignes med, har kun England og Italien i perioder nærmet sig det danske renteniveau.

Alle må vel erkende, at følgen af en så høj rente rammer på mange områder. Tager vi bare boligbyggeriet, så kunne vi nævne mange eksempler, men hvis vi tager det almennyttige byggeri fuldført i 1977, så vil huslejen for en 80 m² lejlighed være 2.916 kr. pr. måned, og heraf går 83 pct., 2.415 kr., til rentebetaling.

At den høje rentebetaling også fører til spekulation i fradragsmuligheder, pegede skatteministeren jo på i onsdags i Berlingske Tidende i en kronik. Det er en kendsgerning, at f. eks. den store renteudgift ved køb af ejerlejligheder og mulighederne for at fratrække renteudgiften på selvangivelsen har kostet en by som Århus et tab i skatteindbetaling på 45 mill. kr. om året.

De gentagne indgreb, som har været foretaget over for lønarbejderne, har været begrundet med nødvendigheden af indkomspolitik; omkostningsniveauet skulle holdes nede gennem løntilbageholdenhed. Ved sidste overenskomstafslutning var kravet 6 pct. lønstigning pr. år, og den store gave til arbejderne ved overenskomstafslutningen var en garanteret mindsteløn på 29 kr. pr. time.

Men hvad hjælper dette, når man må erkende, at renteudgiften for en nyetableret

arbejdsplads er 32 kr. pr. time, altså mere end det, som var den garanterede mindsteløn? Industrien i Danmark havde i 1976 en udgift på 133.000 kr. pr. arbejder til løn- og rentebetaling af de penge, der investeres i en ny arbejdsplads, medens den i Vesttyskland tilsvarende havde en udgift på 96.000 kr. Denne forskel bruges til pres på arbejdskraften med krav om løntilbageholdenhed for at skabe balance mellem de to tal. Men sandheden er jo, at i Danmark udgør renteudgiften pr. arbejder 64.000 kr. om året, medens den i Vesttyskland kun er det halve, nemlig ca. 32.000 kr. Jeg kan nævne, at tempoet, produktiviteten, i Danmark er langt højere end i Vesttyskland. Det er bare nævnt, for at man ikke fortsat skal påstå, at vi ikke har konkurrenceevne.

Det er også en kendsgerning, at den høje rente øger kapitalhavernes profitter på lønarbejdernes bekostning, og den høje aflønning af den private kapital forstærker den økonomiske koncentration, hvilket betyder, at man samler den reelle økonomiske og politiske magt på ganske få personer. Det havde vi fremme under finanslovdebatten, og jeg skal derfor ikke gå i enkeltheder med dette.

Kravet til arbejderne ved sidste overenskomstssituation var som sagt 6 pct. fremgang, men de 24 største banker forøgede fra 1976 til 1977 deres nettoindtægt med 20 pct. De havde en renteindtægt på 13 mia kr. Den store aflønning af den passive kapital har også den negative betydning, et enten undlader man som kapitalhaver at tage risikoen ved investering i virksomheder og produktion, eller også kræver man den samme høje profit som den, der er sikret gennem renteindtægt.

Regeringens begrundelse eller undskyldning for den høje rente har hidtil været vort underskud på betalingsbalancen, som efter regeringens opfattelse nødvendiggør en stigende gældsstiftelse i udlandet, og man mener, at den høje rente kunne presse private til at optage lån i udlandet.

En anden urigtig påstand har været, at man ikke kunne begynde med en nedsættelse af renten, men først måtte nedbringe underskuddet på betalingsbalancen gennem øget eksport eller mindre import. Derfor gennemførte man den kraftige begrænsning i den brede befolknings købekraft, og derved fik man også en øget arbejdsløshed. Det var et

[Jørgen Jensen]

forsøg på at gennemføre en form for importbegrænsning, selv om man siger, at noget sådant ikke er muligt. Filosofien var ganske enkelt den, at når en tredjedel af vort forbrug stammer fra import, så kunne man for hver tre kroners begrænsning i købekraften regne med at begrænse importen med én krone.

Regeringens økonomiske politik vil også nødvendiggøre en fastholdelse af den såkaldte indkomstpolitik; det har vi allerede fået præsenteret gang på gang. Det betyder også, at man forbereder nye overgreb mod lønarbejderne med f. eks. fastholdelse af det, der skete omkring dyrtidsreguleringen, hvilket betyder endnu større uligheder i indtægts- og formuefordelingen.

Det er en bitter kendsgerning, at løfterne ved de tidligere overgreb bl. a. var, at de ville føre til en nedsættelse af renten, men endnu har vi altså ikke set noget resultat af de løfter, som blev givet, og den tilbageholdenhed, man krævede af arbejderne.

Kommunisterne har gentagne gange fremholdt, at der skulle gøres noget, og vi har også peget på, hvad der kunne gøres for at ændre den økonomiske udvikling og fjerne arbejdsløsheden. Vi har også erkendt, at vore forslag ville nødvendiggøre en politisk kursændring, der betød, at man i stedet for at gribe ind over for lønarbejderne måtte gribe ind over for storkapitalen, begrænse kapitalbevægelser, herunder alle former for kapitaleksport.

Vi erkender også, at en nedsættelse af renten ikke kan stå alene. Derfor har vi foreslået betalingsbalancen sikret gennem importregulering. Vi har foreslået, at rentemarginalen yderligere blev begrænset. Vi har foreslået, at man begrænsede udstedelsen af statsobligationer, og vi har også krævet en indfrysning af værdistigningerne på jord og fast ejendom.

Vi har med denne forespørgsel ønsket at høre, hvad regeringen vil gøre for at opfylde de løfter, man har givet arbejderklassen ved tidligere indgreb, hvad man vil gøre for at sikre, at renten bringes ned.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Spørgsmålet er jo meget enkelt. Det lyder: »Hvad agter regeringen at gøre for at bringe renten ned?« Det er et nemt og et enkelt

spørgsmål at stille, men jeg tror, at alle – i hvert fald alle, der har beskæftiget sig bare en lille smule med økonomi – ved, at det er et spørgsmål, der er betydelig mere kompliceret.

Jeg kan naturligvis meddele, at regeringen også finder, at en sænkning af renteniveauet er særdeles ønskelig. Som hidtil vil vi stræbe efter at udnytte de muligheder, der er for at opnå dette mål. Der er mange grunde til, at vi nærer dette ønske.

Der er hensynet til erhvervenes investeringer og omkostninger, og der er også hensynet til boligbyggeriet. Det er de vigtigste grunde til, at vi ønsker det.

Men i en økonomi som den danske er renten stærkt afhængig af internationale forhold og også af vores egen betalingsbalancesituation. Vi har jo et stort underskud på den løbende betalingsbalance. Det er ikke en undskyldning, når jeg nævner det, det er bare en kendsgerning. Over en årrække er der opsamlet en stor kortfristet nettogæld til udlandet, og både underskuddet og gælden har et betydeligt omfang i sammenligning med de valutareserver, vi har. Derfor er bevægelsesmulighederne i den danske rentepolitik under alle omstændigheder meget begrænsede.

Sagen er jo den, at kommer det danske renteniveau for langt ned i forhold til udlandets, så vil den første virkning være, at den private kapitalimport, skal vi sige tørrer ind og muligvis slår over i kapitaleksport, fordi udenlandsk gæld så afvikles. Sammen med et løbende underskud vil dette betyde en formindskelse af reserverne. Det kunne på lidt længere sigt komme til at true kronekursen, og det må vi undgå.

Det ville selvfølgelig give os en noget større bevægelighed i pengepolitikken, hvis de internationale valutaforhold var præget af væsentlig større stabilitet, end de rent faktisk er og har været præget af i de seneste år. Som det er forespørgerne bekendt, har vi i de internationale organisationer virket for at opnå dette. De rystelser, som det internationale betalingsbalancesystem har fået, først og fremmest gennem oliekrisen, har, som alle ved, haft en meget dybtgående virkning, som det jo ikke er lykkedes at overvinde endnu.

Endvidere har regeringen også søgt at dække valutaunderskuddet og øge valutareserverne gennem den offentlige låntagning. Det har ikke mindst i det sidste år lettet li-

[Statsministeren]

kviditetsstillingen mærkbart. Men som sagt er der grænser for, hvor store offentlige lån det er hensigtsmæssigt at placere på det internationale kapitalmarked. Der vil derfor stadig være et behov for en privat kapitalimport af ikke helt ringe størrelse. Derfor må jeg nok sige, at det eneste, der på lidt længere sigt kan ændre stillingen, er en klar og vedholdende nedgang i underskuddet på den løbende batalingsbalance. Det er det, der er en vigtig forudsætning for, at vi kan komme stærkt i retning af en lavere rente.

Men vi ved, at noget sådant er en særdeles tidkrævende proces, især hvis det ikke skal gå ud over beskæftigelsen. Her har vi et andet og vigtigt hensyn, og det forudsætter altså først og fremmest, at opgaven i det danske omkostningsniveau er tydeligt langsommere end i udlandet. Selv om der er en nogenlunde gunstig udvikling i gang her, så er der stadig store problemer.

Der er blevet peget på, at den stramme pengepolitik og den høje rente bidrager til at hæve omkostningerne. Derfor er der også grund til at fremhæve, at opbygningen af den store private nettogæld til udlandet ikke blot har bidraget til finansieringen af underskuddet. Det har tillige betydet, at en stor del af erhvervslivet, ikke mindst betalingsbalanceerhvervene, har kunnet dække en stor del af deres lånebehov i udlandet og altså til stort set samme rente som deres konkurrenter.

De urolige kursforhold skaber problemer i denne forbindelse. Derfor er der også sket en ændring af skattereglerne. Der er sket sådanne ændringer, at kurstab på virksomhedernes låntagning i udlandet siden den 1. januar 1976 er gjort fradragsberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Endvidere har regeringen jo også igennem augustforlig II åbnet mulighed for statslige kursgaranterede lån til landbrug, fiskeri, industri og håndværk inden for en årlig ramme på 250 mill. kr. Det er ikke nogen problemfri vej at benytte, når renteniveauet i øvrigt er væsentlig højere, og det har derfor også været påkrævet at sigte på at dække behovet hos særlige låntagergrupper.

Som helhed er der ingen tvivl om, at hovedlinjerne i den penge- og rentepolitik, der føres, er i overensstemmelse med de målsætninger, der ligger bag den økonomiske politik. Men derfor kan der altså godt være mu-

lighed for eller behov for yderligere justeringer.

Et af de spørgsmål, der hyppigt kommer op og også er fremme i debatten for tiden, vedrører statens låntagning på det hjemlige kapitalmarked. Der må naturligvis ikke fra statens lånepolitik udgå påvirkninger, der kan svække bestræbelserne for at sikre rolige penge- og valutaforhold. Vi må tilstræbe, at det nødvendige salg af statsobligationer i så ringe udstrækning som muligt forrykker balancen på det almindelige obligationsmarked. Disse bestræbelser har haft betydelig fremgang og må videreføres.

Et andet spørgsmål er, om udbuddet af statspapirer kan mindskes. Det vil helt klart forudsætte en reduktion af statens finansieringsbehov. Den meget beskedne virkning, dette måske kunne have på renteniveauet, ville ikke kunne opveje de modgående virkninger på produktion og beskæftigelse, som ville blive følgen af en stramning af statsfinansieringen.

Samtidig må vi søge at undgå uønskede forvriddinger i kreditgivningen. Regeringen og Nationalbanken er fuldt opmærksomme på denne mulighed. Det ses bl. a. af de bestræbelser, der har været rettet imod at imødegå de uheldige virkninger, som rentemarginalloven fik på udlånsrenten i banker og sparekasser. For at undgå disse ulemper er der indgået en ny renteaftale mellem banker og sparekasser. Den lægger netop loft over renten for de såkaldte aftaleindskud. Aftalen har allerede haft en positiv virkning på udlånsrenten i pengeinstitutterne, og det er rimeligt at antage, at denne virkning endnu ikke er udtømt.

Regeringen er også opmærksom på de muligheder for belåning til forbrug m. m., som værdistigningen i fast ejendom indebærer. Ved de forslag om den fremtidige beskatning, som regeringen nu har fremlagt, har det været et vigtigt hensyn, at skattereglerne skulle bremse den belastning af lånemarkedet, som udgår herfra.

Men den grundlæggende forudsætning for, at vi kan få den nedgang i renteniveauet, som alle ønsker, er, at der opnås en klar og vedholdende reduktion af betalingsbalanceunderskuddet, og at stigningen i pris- og omkostningsniveauet kan begrænses.

Fastlæggelsen af renten er altså ikke nogen enkel sag. Det er en del af den samlede

[Statsministeren]

økonomiske situation og den samlede økonomiske politik. Der er flere hensyn, man skal måske endda sige: mange hensyn, som det er uundgåeligt at tage med ind i vurderingen. Regeringen vil fortsat arbejde for en økonomisk politik, hvorved vi kan løse vore problemer eller i det mindste mindske og mildne virkningerne af hele den krise, som også Danmark er ramt af.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg vil gerne først sige, at de vanskeligheder omkring problemet med nedsættelse af renten, som vi her fik serveret igen, kendte man vel også, da man indgik det sidste augustforlig og lovede, at det skulle betyde, at der kunne finde en nedsættelse af renten sted.

Ellers vil jeg godt sige, som jeg allerede nævnte før, at vi jo har hørt begrundelserne fra regeringens side. De har i det væsentlige gået på, at det var nødvendigt for at sikre en privat låntagning i udlandet, og her talte man altså om import eller eksport af kapital, så at man derved skulle kunne dække en del af det betalingsunderskud, som eksisterer.

Jeg vil godt sige, at for det første er det sådan set et tveægget sværd. Hvis man virkelig lægger så megen vægt på erhvervslivets såkaldte omkostningsniveau, som regeringen ellers plejer at sige at den gør, så må man også erkende, at højrentepolitikken er ansvarlig for en ganske stor del af det underskud, der har til formål at sikre den finansieret. Det er bare en kendsgerning, at de store renteindtægter til bankerne modsvares af renteudgifter et andet sted. Varelager- og kreditordninger for aftagere i udlandet er gennem den høje rente en næsten uovervindelig økonomisk belastning, som direkte er med til at nedsætte vore eksportmuligheder. Med den høje rente forhindrer man i og for sig samtidig den løsning, som regeringen peger på.

For det andet må vi også fra kommunisternes side fastholde, at man kunne slippe for mange af disse bekymringer ved at finde veje til en regulering af dansk import. Vi har sidst peget på, at de store offentlige investeringsprojekter ville være et oplagt sted at starte med en sådan målrettet indsats. Det kunne lade sig gøre. Vi kunne ved investering i f. eks. gas- og olieudvinding, ved pro-

jekteringen af store offentlige arbejder, broarbejder, elektrificering af jernbanenettet osv. tage et meget større hensyn til vort forbrug af valuta, end vi hidtil har gjort.

For det tredje: selv om vi må forudsætte, at der er et stort betalingsbalanceunderskud, der skal finansieres, hvorfor skal enkeltkapitalister så tilskyndes til at dække denne låntagning gennem den høje danske rente? Der er jo mange andre muligheder. Man kunne f.eks. lade stat og kommune overtage en større del af den udenlandske låntagning, eller man kunne lægge restriktioner på kapitalbevægelser og kreditformidlingen.

Det er noget af det, man burde gøre i stedet for de krumspring for at komme uden om det, der er nødvendigt. Det kan gøres, hvis regeringen vil leve op til sine ord om kapitalstyring, som man tidligere har talt om, og som man taler om i socialdemokratiets principprogram. Hvis den danske rente nedsættes væsentligt, så kan det kombineres med en styring af dansk kreditformidling. Man kunne simpelt hen sige, at en på forhånd planlagt udlånsmasse af samfundet blev styret derhen, hvor man mente at den havde størst virkning.

Et sådant indgreb ville naturligvis ikke kunne gennemføres fra den ene dag til den anden. Men nu har vi jo haft en høj rente, som jeg sagde allerede i første omgang, i mange år, og hvis der var politisk vilje til stede, så kunne man allerede i løbet af nogle måneder få rettet op på tingene, og i hvert fald på længere sigt kunne man sætte ind over for det. Hvis der var vilje til det, så var der altså også mulighed for at gøre noget og komme ud af den klemme, som jeg nævnte før, hvor den høje rente i virkeligheden forhindrer den eksport, som man siger er forudsætningen for at kunne få renten ned.

En anden måde at slippe uden om det påståede problem med import og eksport af kapital er f. eks. boligfinansieringen, hvor man kunne komme væk fra det almindelige obligationsmarkeds renteæg. Der er vel et tilløb til det i det, vi fik præsenteret i går i regeringens boligoplæg. Vi mener ikke, at det er konsekvent nok og heller ikke i sin virkning er tilbunds gående nok, men den redegørelse, vi fik i går, giver alligevel mulighed for at drøfte problemet og dermed formulere en fornuftig boligpolitik. Her er der en sammenfaldende konsekvens. Hvis vi får en fornuftig

[Jørgen Jensen]

boligpolitik og en fornuftig finansiering på dette område, så vil det være med til at løse en række af de økonomiske problemer, der ligger.

Må jeg bare komme med en enkelt bemærkning til boligministerens redegørelse, hvori han nævner, at lånene skal afsættes f. eks. til ATP. Hvis det er et nyt forsøg på at angribe de 10-15 mia kr., der er tvangsopsparet gennem dyrtidsportionerne, så er det altså ikke nogen fornyelse, der ligger i regeringens politik på dette område. Men vi ser altså i det oplæg, der har været til en boligpolitik, også en mulighed for at angribe de økonomiske problemer, der ligger.

Jeg vil også gerne slå fast, at det ikke behøver at have en negativ følge at sætte renten ned, hvis man vel at mærke tager de tilstrækkelige forholdsregler. Hvis man virkelig beslutter at sætte renten ned, er der mange strenge, man kan spille på, hvor man i tilgift kan få rettet op på en række af de fordelingsmæssige problemer, som jeg også lige kort berørte før. Det er, søm det allerede har været sagt, en nedsættelse af Nationalbankens diskonto, det er stop for belåningen af kapitalgevinster på jord og fast ejendom. Det ville lette kapitalmarkedet for et beløb, der er af en størrelsesorden på 10 mia kr. pr. år. Og derigennem ville der også skabes baggrund for et rentefald på flere procent. Vi har før beregnet og lagt frem, at vi mente, det alene ville betyde en 4 pct. Vores forslag om at indfryse de reelle kapitalgevinster og dermed hindre, at de kan belånes, er en fornuftig måde at sikre dette på på kort sigt.

I den værdistigningsafgift, som regeringen foreslår i sit skatteoplæg, har man taget hensyn til noget af dette; om man har fået alt indarbejdet af de kvaliteter, som vi har peget på i vort forslag, ja, det må vi jo se på. Det skal ikke mangle på kommunisternes støtte eller forhandlingsvilje for at finde en løsning på dette område, for det er en af de afgørende ting, som det er nødvendigt at gennemføre samtidig med en nedsættelse af renten.

En tvungen nedsættelse af bankernes udlånsrenter og dermed rentemarginalen ville også være en helt oplagt vej at gå. Den aftale om bankernes rentesatser, der netop er indgået, er utilstrækkelig i den forbindelse. Rentemarginalen er i øjeblikket på omkring 6 pct. og udgør derved en hovedkilde til de

helt urimelig store bankprofitter, som vi har set, også selv om der har været krise i landet.

Jeg har allerede nævnt, at de 24 største banker i 1977 havde en renteindtægt på 13 mia kr. De havde renteudgifter på ca. 8 mia kr., og det giver en nettorenteindtægt på 5 mia kr. At tillade dette i den nuværende situation er et knæfald for storkapitalen, som ikke er nødvendigt. Selv om statsministeren peger på, at der nu er indgået en aftale, så er den altså ikke tilstrækkelig. Det er vor opfattelse, at en tvungen nedsættelse af rentemarginalen med flere procent ikke alene er oplagt, det er også nødvendigt.

Jeg vil også godt pege på, at renteforhold og skatteforhold hænger meget snævert sammen, og at de nuværende rentefradragsregler forstærker den høje rente. Rentefradragsretten indebærer en rentemæssig forskelsbehandling for parcellhusejere og lejere også i det almennyttige byggeri, og fradragsreglen medvirker også til en kapitalisering af skattefordele i et højt renteniveau. Derfor har vi peget på, at den eneste rigtige løsning var, at man gradvis over en periode totalt ophævede rentefradragsretten. Her må jeg sige, at der er da i det oplæg til en skattereform, vi fik i går, en rigtig tendens. Det viste sig også her, at der er en overensstemmelse med det, kommunisterne har sagt mange gange om forholdene på dette område. Vi kan kun sige, at det også må animere til, at man klart og tydeligt nu siger, om man kan leve op til de løfter, der er givet om en nedsættelse af renten.

En begrænsning på udstedelsen af statsobligationer vil også have en gunstig indflydelse på renten. Statsministeren omtalte det jo før og sagde, at man var klar over den fare, der lå her. Jeg vil bare pege på, at efter det, der har været fremme, har man påtænkt at udstede for 22 mia kr. statsobligationer i 1978, og denne enorme opslugning af likviditet fra statens side er en medvirkende årsag, det er en stramning af den økonomiske politik, og den vil virke skadeligt på en lang række områder. Det er altså ikke vor opfattelse, at man – som statsministeren siger – udviser forsigtighed her. Det er vores opfattelse, at man ganske bevidst udsteder disse statsobligationer for at føre en stram økonomisk politik med alle de negative virkninger, det vil have.

[Jørgen Jensen]

Man siger, det er nødvendigt for at bremse den voksende inflation. Det var vel mere rimeligt at gribe ind over for prisstigningerne mere direkte. Der har været pris- og avancestop inde i billedet, og det har ikke virket særlig heldigt i de former, det har haft indtil nu, men det ændrer jo ikke noget ved den kendsgerning, at det var den rigtige vej at gå. Det kunne også fritage den socialdemokratiske regering for overgreb mod f. eks. sådan noget som en overenskomstsikret dyrtidsregulering, hvis man greb ind over for prisstigningerne. Så var det ikke nødvendigt at gribe ind og fratage arbejderne dyrtidsreguleringen.

Den høje rente er kun et af mange symptomer på regeringens forfejlede økonomiske politik, som giver sig udtryk i 200.000 arbejdsløse. Her skal vi gøre os klart, at da vi diskuterede det sidste augustforlig, stillede man i virkeligheden folketinget og befolkningen over for valget imellem en økonomisk politik, som man sagde ville løse en lang række af de problemer, som ikke er løst, eller også at angribe arbejdsløsheden. Man valgte kynisk at ofre de arbejdsløse, altså angribe de økonomiske problemer – uden at det gav nogen løsning reelt. Vi har fortsat et betalingsbalanceunderskud på op mod 10 mia kr., og det er allerede nævnt af statsministeren, at vores gæld til udlandet heller ikke er faldet. En af årsagerne til, at vi ønskede debatten i dag, var at understrege, at der er sammenhæng i tingene, og at der altså må vises vilje til at sætte ind på dette område.

Det er vor opfattelse, at den rentepolitik, der er ført, er et udtryk for den almindelige økonomiske politik, man har ført, og som egentlig har fritaget storkapitalen og ladet den arbejdende befolkning bære byrden af krisen. Der er 200.000 arbejdsløse, og i de planer, der lægges frem, mener man vi skal leve med dette i 1981 og 1985. Det er i virkeligheden dem, man ofrer.

Vi har, som jeg har sagt, fremlagt et klart alternativ til denne politik, som vi siger er perspektivløs. Vi har peget på, hvor billigt og nødvendigt det er at foretage påtrængende forbedringer i den offentlige sektor netop i en situation med høj arbejdsløshed. Vi har peget på, at de store offentlige investeringsprojekter kan gennemføres, hvis der satses på dansk produktion. Som jeg allerede sagde i mit første indlæg, har vi også erkendt, at en

nedsættelse af renten ikke kan stå alene. Vi har peget på, at betalingsbalancen kunne sikres gennem importregulering. Jeg har allerede understreget, hvad der ligger i dette, og at det kunne gennemføres. Der kunne nævnes mange eksempler; lad mig bare nævne nogle af dem, der allerede har været fremme her. Ved planlægningen af de offentlige investeringer kunne man tage hensyn til det. Et af de lande, vi har et stort handelsunderskud til, er Vesttyskland. Man kunne vel også her finde former, hvorunder man skabte mere balance i vores handel med Vesttyskland. Jeg vil bare pege på den store import af biler. Vi har tidligere peget på en så enkel ting som at gennemføre en stærkere kontrol med bilparken og sikre, at reservedele blev nedsat i pris, således at de blev brugt i højere grad. Vi har peget på muligheden af at fritage også reparationsområdet for moms. Alt det kunne medføre, at ca. halvdelen af det underskud, vi har til Vesttyskland, kunne fjernes. Der kunne altså gøres noget, hvis man ville. Vi har jo set, at andre lande inden for EF og OECD-området ikke er tilbageholdende med at gennemføre sådanne ordninger, så det ville også være rimeligt for os at gøre det.

Jeg har allerede nævnt rentemarginalen, som vi mener yderligere må begrænses. Det var rimeligt at gøre det, det var naturligt at gøre det.

Vi har også nævnt en begrænsning af udstedelsen af statsobligationer. Jeg vil godt understrege endnu en gang, at det er ikke tilfredsstillende, det, statsministeren sagde før, når man samtidig påpeger, at det er 22 mia kr., man vil udstede statsobligationer for i det kommende år.

Vi har også fremsat vort forslag om en skattereform, som jo ikke ligger så langt fra det, regeringen nu har lagt frem. Jeg vil bare sige, at der er her i folketinget mulighed for at gennemføre en sådan skattereform, hvis der er vilje til at bruge et andet flertal. Også det vil give muligheder for et rentefald.

Jeg skal også pege på vort indefrysningssforslag, som jeg allerede har omtalt. Jeg vil også pege på, at vi i boligpolitikken har lagt forslag frem om en statsfinansiering af boligbyggeriet og stop for spekulatjonen i ejerlejligheder. Det er noget af det, der mangler i det oplæg, vi fik i går. Det ville give mulighed for både at begrænse spekulatjonen i

[Jørgen Jensen]

boligen og sætte stop for arbejdsfri milliard-indtægter.

Vi har også foreslået en nationalisering af gas- og olieforekomsterne i Nordsøen og igangsættelse af de nødvendige arbejder for at udvinde og bruge denne gas og olie. Her skal jeg blot pege på nogle af de ting, der har været fremme i de allerseneste dage, hvor der har været peget på de milliardindtægter, der ligger til koncessionsindehaverne, og hvor det også har været tydeligt fremme, hvor meget det ville betyde, hvis man lod staten overtage udvindingen af gas og olie. Der var altså muligheder her, hvis man ville.

Vi har også peget på, at i stedet for den begrænsningspolitik, som man har gennemført af hensyn til vores valutaunderskud, så er det det modsatte, der må til, det er en udvidelse af forbruget i den brede befolkning og dermed en øget beskæftigelse.

Jeg vil sige til sidst, at vi har også peget på en mere stærk og mere bevidst optræden over for EF, som har begrænset vore muligheder. Jeg vil blot pege på den diskussion, vi har ført her i de sidste 14 dage, og som jo tydeligt understreger, at vor afhængighed af EF forhindrer os i at løse en lang række af de økonomiske problemer. Det er ingen fiskeridebat i dag, men jeg synes, at den debat, vi har ført her, med al tydelighed understreger, at Danmark ikke har den frihed og selvstændighed, som gjorde det muligt under krisen at dæmme op for dens følger i Danmark og føre en politik, der betød, at vi i hvert fald sikrede, at vi ikke her under krisen omfordelte de værdier, der skabes, så at storkapitalen blev friholdt for at bære sin del af byrden.

Vi har altså ment, at vi har fremsat forslag, som gav mulighed for det. Vi har også peget på, at ved forhandlingsvilje fra regeringens side var det muligt at gennemføre en lang række af disse ting og dermed muligt at leve op til de løfter, man har givet om en nedsættelse af renten. Vi har også peget på, at det er en nødvendighed for at angribe arbejdsløsheden i stedet for at lade den vokse.

Erling Olsen (S):

Hr. Jørgen Jensen nåede jo kompasset rundt, men jeg skal nøjes med et par af de ting, der peger lidt fremad. Det er rigtigt, at renten spiller en meget betydelig rolle for

vores omkostningsniveau, og når man snakker konkurrenceevne, må man derfor ikke nøjes med at interessere sig for, hvad der sker på arbejdsmarkedet, men også interessere sig for det, der sker på kapitalmarkedet.

Jeg må imidlertid som statsministeren sige, at med den udvikling, vi har på vores betalingsbalance, så er det nødvendigt, at vi har et renteniveau her i landet, der ligger over udlandets.

Spørgsmålet er blot, om det behøver at ligge så meget over udlandets, som det rent faktisk gør for øjeblikket. Her tror jeg nok, man må sige, at vi kunne godt komme noget længere ned, men det kommer vi ikke ved en beslutning herfra om, at nu skal renten ned. Det kommer vi kun ved at tænke godt igennem, hvad det er for markeds kræfter, der bestemmer udviklingen for renterne, hvad det er for institutioner, hvad det er for spilleregler, vi har på kapitalmarkedet, der er med til at bestemme det. Kan vi ved forstandige dispositioner påvirke markeds kræfterne, udbud og efterspørgsel, og kan vi ved at tænke os godt om indrette os noget mere praktisk og noget mere hensigtsmæssigt inden for pengevæsenet?

Kigger vi på de rene markeds kræfter, må vi sige, at der har været en vældig stor efterspørgsel efter lån og dermed udbud af obligationer og pantebreve, og det skyldes vel ikke mindst, at man har haft fuld fradragsret for renter. I det skatteoplæg, der ligger fremme nu, er der tale om en begrænsning af rentefradragsretten – ikke en afskaffelse, for det ville være forkert at gå så langt. Det må virke i den rigtige retning.

Der ligger også en overgang til finansiering med indekslån for en del af parcelhusbyggeriet og for hele det almenyttige byggeri. Når vi finansierer parcelhusbyggeri med indekslån, så betyder det, at man får en relativt lavere udgangsboligudgift, men også en mindre mulighed for siden hen at få inflationsgevinster, der kan give adgang til udstedelse af nye pantebreve. Det hjælper altså også.

Dertil kommer, at når man kommer med sådan noget som indeksobligationer, bliver det også muligt for forsikringsselskaberne at tilbyde værdifaste pensionsforsikringer, og det må fremme opsparing og på længere sigt også bidrage til kapitaldannelse.

[Erling Olsen]

Man har altså i de oplæg, der ligger, taget skridt, der ved at acceptere, at man må spille lidt på markedsmekanismen, trækker renten noget nedad. Det ligger i regeringens bolig- og skatteudspil; det er et rentevenligt udspil.

Kigger vi på spillereglerne, så er der faktisk gennem realkredit og gennem pantebrevsmarkedet en række muligheder for belåning af inflationsgevinster, og der er også en række forskellige vaner indbygget i forsikringsselskabers, bankers og sparekassers placeringer, som gør, at vi måske nok, hvis vi indrettede os på en anden måde, kunne bringe renten nedad. Det er bare ikke noget, man gør sådan fra den ene dag til den anden; det kræver ganske nøje overvejelser. Her kan vi da sige, at Nationalbankdirektøren har på Realkreditrådets årsmøde afsløret, at man i Nationalbanken alvorligt overvejer problemerne omkring hele indretningen af vores adgang til at belåne fast ejendom, hvordan det skal gøres, løbetid og rammer for lånoptagelse, med henblik på at få en mere hensigtsmæssig indretning, sådan at man kan få renten nedbragt.

Det samme gælder økonomiministeriet, hvor man også overvejer, om man gennem ændringer i spillereglerne, gennem institutionelle ændringer på kapitalmarkedet, kan få en mere hensigtsmæssig indretning, der kan muliggøre en lavere rente. Jeg ved også, at Sparekasseforeningens formand sagde i sin nytårsudtalelse: Skulle vi nu ikke tage og prøve på lidt fordomsfrit at se på hele sammenhængen på kapitalmarkedet? Kan vi ikke, uden at vi skal forfalde til en strikt regulering og påbud og forbud på kryds og tværs, gennemtænke det og se, om ikke vi kan indrette os mere hensigtsmæssigt, sådan at vi kunne få en planlægning for hele kapitalmarkedet, hvor vi fik et rimeligt samspil mellem markedsmekanismen og den offentlige regulering, kunne vi ikke gribe det mere fornuftigt an?

Vi så en artikel i Berlingske Tidende forleden af direktør Peter Plejl fra Sparekassen SDS, der også efterlyste en sådan samlet oversigt over strømme på kapitalmarkedet og mulighederne for fornuftigt at få det lagt til rette, så at vi kunne få en lavere rente.

På alle disse områder arbejder regeringen, og det må jo føre frem til, at når vi kommer til efteråret, hvor vi skal drøfte indkomspolitikken, så interesserer vi os ikke alene for

arbejdsmarkedet, men også for kapitalmarkedet. Der er en nøje sammenhæng mellem tingene, og vi arbejder i den rigtige retning i regeringspartiet.

Askjær Jørgensen (FP):

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Olsen, prøvede at anvende et af sine sædvanlige kunstgreb for at få os til at tro på, at det seneste udspil fra regeringen vedrørende bolig- og skattereform osv. skulle være rentevenligt. Det er fantastisk, hvis det skal lykkes socialdemokratiet at gentage disse ting så ofte, at nogen skulle komme til at tro på, at det virkelig havde noget som helst på sig. Det er klart, at det, socialdemokratiet gør, er rentefjendsk, det vil forhøje renten.

Kommunisterne har rejst en forespørgselsdebat, som for så vidt er relevant, om, hvad regeringen agter for at bringe renten ned. Rentens højde er et alvorligt problem i samfundet, og det burde der gøres noget ved, det har vi peget på gentagne gange i fremskridtspartiet. Svaret, som kan gives til DKP, er let, for regeringen agter ikke at gøre noget ved det abnormt høje renteniveau i Danmark, for det magter regeringen simpelt hen ikke. Den socialdemokratiske regering, Danmark i øjeblikket er belemret med, aner ikke sine levende råd med hensyn til, hvordan man eventuelt kunne forbedre Danmarks situation, herunder nedbringe den samfundsødelæggende høje rente.

Statsministerens tale her bekræftede jo, at der stadig intet nyt er i socialdemokratiet, at man stadig kører videre på den samme plade. Man aner ikke, hvad man skal gøre, man snakker lidt om, at der ad åre osv. kan gøres noget. Socialdemokratiet har ikke fostret nogen som helst tanke om, hvordan man kan ændre de voldsomme økonomiske spændinger og de voldsomme økonomiske ulemper, der er i vort samfund.

En af de alvorlige ting er jo, at vi har en finansminister, der udbyder den ene portion på 10 mia kr. efter den anden i statsobligationer. Vi har nu hørt her, at det betyder ikke så meget, det påvirker ikke renten ret meget. Ja men det var dog fantastisk, at vi skal foregøgles, når man udbyder så mange obligationer, at det ikke påvirker renten i ganske voldsom grad; det er da oplagt, at det gør

[Askjær Jørgensen]

det. Det giver en høj rente, og det giver en masse arbejdsløse. Den politik, regeringen fører, er direkte årsag til, at flere og flere borgere bliver arbejdsløse.

Det er fantastisk, at vi kan have meningsmålinger, der kan vise, at 37 pct. af befolkningen vil støtte en regering, der har gjort over 200.000 af landets borgere arbejdsløse, har frataget over 200.000 mennesker deres job. Det er regeringen, der er hovedansvarlig for dette forhold. Der er 5-6 socialistpartier i Danmark, der hjælper hinanden, så godt de kan, med at skabe et erhvervsfjendtligt klima i Danmark, med at føre hetz mod kapitalen, så at så megen kapital som muligt kan jages ud af Danmark og dermed medvirke til at presse renten op.

Ja, jeg sagde 5-6 socialistpartier, og jeg skal gerne fortælle, hvem det er. Det er naturligvis VS og SF og så DKP, der har rejst forespørgslen. Desforuden er der 2-3-4 socialistpartier i socialdemokratiet, en 3-4 forskellige socialistiske ideologier, hver med sin opfattelse. At man har så mange forskellige opfattelser af socialistideologierne i socialdemokratiet, er en af årsagerne til regeringens rådvildhed.

Der er ikke noget mærkeligt i, at regeringen er rådvild, for der findes simpelt hen ingen socialistideologier, der kan klare Danmarks problemer. I de helt fattige udviklingslande kan man tale om, at kommunisme og socialisme og forskellige socialistideologier kan hjælpe. Danmark og mange andre vestlige lande er på et niveau, hvor hverken kommunisme eller socialisme har noget som helst at byde os, intet, der kan gavne samfundet.

Regeringens egen økonomiminister har gentagne gange forklaret, at det af hensyn til den store udlandsgæld er nødvendigt med en høj rente i Danmark. At regeringen så styrer Danmark sådan, at vi har det store handelsbalanceunderskud og vi har det store underskud indenlands, det er årsagen til den høje rente, og det er det, man bør diskutere, når man diskuterer rentens højde. Hvad er de virkelige årsager til det? Det er netop, hvilken finanslov man kører med. Det er rigtigt, vi har en høj rente, men set fra indskyderside har vi jo en negativ rente. Derfor bør man have en finanslov, der standser inflationen, så at vi kan få en positiv indlånsrente.

Det, fremskridtspartiets finanslovsforslag går ud på, og det, vores politik går ud på, er

at standse inflationen. Hvis man gør det, så fjerner man dermed begrebet, som de venstreorienterede partier råber så meget op om, de såkaldt arbejdsfrie indtægter, spekulationsgevinsterne. De opnås netop ved, at man har den galoperende inflation. Vi har jo hørt hr. Jørgen Jensen stå og tilsige regeringen støtte til at føre socialistpolitik videre; hr. Jørgen Jensen vil støtte regeringen i fortsat at forsøge på at føre de socialistiske ideer igennem, og dermed vil man altså fortsætte med den galoperende inflation. Dermed åbner hr. Jørgen Jensen op for, at vi kan have fortsat ekspansion i de arbejdsfrie indtægter, kapitalgevinsterne.

Det er da rigtigt, at renten er et alvorligt problem, men det er ikke så alvorligt, som hr. Jørgen Jensen gør det til. I hvert fald hvis man er privat lønmodtager, så er det faktisk en fordel med en høj rente, som det ser ud i øjeblikket, for den høje rente er det samme som en høj inflation, og en høj inflation er til fordel for lønmodtagerne. For hvad er det, lønmodtagerne gør? Ja, det er i vid udstrækning dem, der sidder inde med Danmarks parcelhuse; de har inflationsgevinsten. Derimod bliver vi, der er så tåbelige at sætte vores spareskillinger i en erhvervsvirksomhed, gjort til grin. Hvis der er nogen, man laver grin med fra de socialistiske partiers side, så er det de mennesker i samfundet, der er så tåbelige at sætte deres spareskillinger ind i en privat erhvervsvirksomhed.

Der er forlydender fremme om, at regeringens skatte- og afgiftsminister har nedsat en kommission, der skal se på problemet vedrørende beskatning af de mindre, privatejede virksomheder. Ja, det er et alvorligt problem. Hvis en mindre, privatejet virksomhed vil konsolidere sig med 300.000 kr., så skal man altså skaffe sig 1 mill. kr. Man skal tjene 1 mill. kr., for man skal af med de 700.000 kr. til finansministerens kasse. Og når så man har klaret det, ja, så er inflationen vokset med 600.000 kr. i forhold dertil. Så skal man ud at låne yderligere 300.000 kr. Det vil altså sige, at de private virksomheder mere og mere må sætte sig i gæld for at holde den gående. Man skal mere og mere belaste lånemarkedet. En mindre virksomhed, der f. eks. har et varelager på 500.000 kr. – uden at ekspandere, uden at vokse, bare for at blive på samme niveau – skal året efter bruge 600.000 kr. til den samme mængde i varelager, men for

[Askjær Jørgensen]

at skaffe den forøgelse, som inflationen kræver, skal man altså tjene 300.000 kr. og så aflevere de 200.000 kr. til finansministeren. Hvis ikke man kan forstå, at det er nogle af de alvorligste problemer, så kan man altså ikke diskutere, hvordan man skal skaffe folk i arbejde. Det tog hr. Jørgen Jensen netop så meget fat på i sin tale heroppe.

Hvis hr. Jørgen Jensen vil gavne noget med hensyn til renten, så skulle hr. Jørgen Jensen støtte fremskridtspartiet og afskaffe kapitalvindingsskatten f. eks. Kapitalvindingsskatten virker således på landbrugsejendomme, at den simpelt hen presser priserne op på dem. Hvad skal så en køber af en eventuel landbrugsejendom, af en landbrugsbedrift? Ja, han skal bruge 200.000, 300.000, 400.000, 500.000 kr. mere. Hvordan skal han finansiere det? Ja, der bliver nogle flere obligationer, der skal sælges, og dermed får vi igen et større udbud af obligationer. Hvis man vil gavne rentesituationen i Danmark, så skal man afskaffe kapitalvindingsskatten, så skal man følge fremskridtspartiet i vore forslag til finansloven. Vi er vejen frem. Det kan kun gøres ad denne vej.

Vi har nu fået forklaret, at rentens højde har noget at gøre med, at der er mange, der er arbejdsløse. Heri er vi enige. Derfor er det netop, man skal prøve at foretage den afvejning: hvad gør mest ondt, enten fremskridtspartiets besparelsesforslag til finansloven – der altså vil medføre en lav rente, hvorved folk vil komme i beskæftigelse – eller alternativet, at man vedtager den finanslov, man påberåber sig er sådan en gevaldig social sikring osv.? Den medfører altså, at en 200.000–300.000 mennesker er gjort ledige, at man har frastjålet en 200.000–300.000 mennesker deres job.

Jeg synes, vi burde diskutere disse essenser i de økonomiske forhold i vort samfund. Det er alene finansloven og stillingen til finansloven, der har noget at gøre med inflationen, med arbejdsfri indtægter og med rentens højde – der dels er negativ, når det drejer sig om indskyderne, og dels er gevaldig belastende, når det er erhvervslivet, der skal låne pengene.

Det er malplaceret, at det er kommunisterne, der har foranlediget denne forespørgselsdebat. Det burde være de partier, der virkelig ville gå ind for at sætte renten ned. Det vil kommunisterne ikke. Den politik, som hr.

Jørgen Jensen skitserede heroppe, vil ikke medføre en lavere rente.

Vi tager naturligvis del i debatten her, men vi nærer ingen forhåbninger om, at vi kan overtale regeringen til at acceptere, at den eneste måde, hvorpå man kan sætte renten ned, er ved at følge fremskridtspartiets forslag til finansloven. Derfor venter vi kun på den situation, at en større del af befolkningen kan forstå, hvad det egentlig er, der ligger i det, når man støtter socialdemokratiet. Når man støtter socialdemokratiet og dermed får de finanslove, man har, så får vi dette underskud på betalingsbalancen. Vi får dermed højrenten. Vi får dermed de arbejdsløse. Der skal en ny slags politik til. Der er ét parti, der klart har tegnet den. De partier, der har støttet socialdemokratiet ved vedtagelsen af finansloven, kan ikke komme og sige, at deres samvittighed er ren.

Anders Andersen (V):

Hr. Jørgen Jensen benyttede jo lejligheden til at ride hele DKPs program op på det økonomiske område og skitsere den planøkonomiske, socialistiske politik, som man står for fra kommunisternes side. Det er klart, at det vender vi os fra venstre imod. Det er ikke den måde, man løser problemerne på.

Statsministeren startede sin tale med at sige, at han fandt, det var ønskeligt, om renten kunne sættes ned. Det kan jeg være enig med statsministeren i, det er i allerhøjeste grad ønskeligt, og jeg ventede selvfølgelig spændt på, at der derefter kunne komme en klaring på, hvordan renten kunne sættes ned. Men statsministeren fortsatte sin tale med at nævne de argumenter, som vi andre – i hvert fald jeg, men også mange andre – næsten altid bruger, når man skal forklare, hvorfor vi har det høje renteniveau, nemlig spørgsmålet om betalingsbalanceunderskuddet, spørgsmålet om gældsætningen til udlandet, den for lille valutabeholdning og den store arbejdsløshed. Det er i og for sig kendte argumenter, som vi har måttet bruge – men jeg siger gerne: som jeg efterhånden er blevet træt af at bruge, fordi der ingen løsninger ligger i at fortsætte med denne argumentation.

Statsministeren fortsatte med at sige, at før vi kan ændre på renteniveauet, så skal vi have sat betalingsbalanceunderskuddet ned.

[Anders Andersen]

Det lyder meget fornuftigt, og jeg er helt enig i, at vi skulle have sat betalingsbalanceunderskuddet ned. Men hvis vi skal vente på det, så har det nok lidt lange udsigter. Vi har fået opgørelsen fra første kvartal af 1978, som viser et underskud på betalingsbalancen på 3 mia kr. eller 200 mill. kr. mere end i første kvartal 1977. De prognoser, som finansministeren stillede op, gik ud på, at vi i 1978 skulle få et betalingsbalanceunderskud på 7 mia kr. Vi har altså allerede nu brugt de 3 mia kr. i det første kvartal. Det vil sige, at der i de næste tre kvartaler er 4 mia kr. tilbage. Jeg tror, der er grund til at være tvivlende over for, om disse prognoser holder, så meget mere som vi jo desværre må konstatere, at stigningen i industrieksporten er gået i stå, og at der næsten alene er en stigning i landbrugseksporten. Man regner med, at den bedre høst i 1977 betød en forbedring på betalingsbalancen på 1½ mia kr. Vi kan meget nemt komme i den situation, når året er gået, at disse 1½ mia kr., som den bedre høst er værd, ikke engang vil slå til til at nedbringe underskuddet fra sidste år, og at den målsætning, som ligger i underskuddets nedsættelse, desværre ikke vil kunne blive opfyldt. Det kan vi kun beklage, men vi kan i og for sig også beklage, at vi hvert år står i den samme situation. Vi får nogle oplæg, nogle prognoser i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforlaget, men både i 1976 og i 1977 viste det sig, at disse prognoser slet ikke holdt stik. Da året var gået, var det ikke 5 mia kr. eller 6 mia kr., man havde i underskud, så var det 10 mia kr. og 11½ mia kr., man havde i underskud. Jeg erkender, at man i år har sat prognosen til 7 mia kr. i forventning om, at den skulle holde, men det beklagelige er, at vi allerede på nuværende tidspunkt må nære stor tvivl om, hvorvidt den kan holde. Det beklagelige er i og for sig også, at man ligesom mister tilliden til de prognoser, der stilles op, hvis man år efter år må konstatere, at disse prognoser slet ikke holder. Man kan give forklaringer på, hvorfor de ikke holder, men det bliver til syvende og sidst et spørgsmål om tillid til regeringens prognoser, og det skaber naturligvis vanskeligheder med hensyn til at føre den rigtige politik.

Jeg lagde mærke til, at statsministeren i sin redegørelse også kom ind på den indenlandske lånoptagning og erkendte, at den stigende indenlandske lånoptagning har en

negativ virkning på renteutviklingen her i landet. Der er tale om en lånoptagning, som vokser med hastige skridt – i år er det vel omkring 24 mia kr., hvad bliver det til næste år? Hvis ikke der sker en ændring i udviklingen, er det så 40 mia kr., som finansministeren skal udbyde i indenlandske statslån? Det er givet, at det skaber betydelige forstyrrelser i renteniveau, i finansieringsmuligheder. Jeg ved godt, at man rent teoretisk kan stille op, at når staten pumper så mange penge ud og kræver så mange penge op, så er der balance i foretagendet rent teoretisk. Der er bare ikke balance i foretagendet med hensyn til påvirkning af det indenlandske kapitalmarked. Der er ikke balance i foretagendet med hensyn til påvirkning af renteniveauet.

Det, som man kan beklage i den situation – også efter at have hørt statsministerens tale – er, at regeringen tilsyneladende ingen løsninger har på disse problemer. Regeringen har indtil dette øjeblik ikke kunnet skitsere nogen løsning, der ændrer den udvikling, som vi står med. Hvis den har nogen løsnings, så har den i hvert fald ikke delagtiggjort dette ting eller offentligheden i disse løsninger.

Det er måske ikke helt rigtigt, det, jeg siger, for statsministeren sagde, at nu gennemfører man en større beskatning af boliger her i landet, nu gennemfører man en større beskatning af erhvervslivet her i landet, og så skal det nok hjælpe både på renteniveauet, på arbejdsløsheden og på initiativet – ja, det sidste, det sagde han ikke, men det må vel være forudsætningen for, at det skulle få nogle positive virkninger. Jeg kan love statsministeren, at hvis man får held til at gennemføre den politik, så vil det øge omkostningerne i et yderligere stærkt tempo, så vil det øge erhvervslivets omkostninger, så vil det øge arbejdsløsheden, og det vil yderligere forringe vore konkurrencemuligheder over for udlandet. Derfor vil en sådan politik være lige stik imod det, der er brug for. Det vil nemlig ikke give den forbedring af konkurrenceforholdet, det konkurrenceforhold, der – og det tror jeg statsministeren eller finansministeren vil give mig ret i – ikke er blevet forbedret i et tempo, som gør det muligt at løse nogen af vores beskæftigelsesmæssige problemer. Tværtimod, det er vel endda sådan, at vi igen er ved at overhale de fleste lande i omkostnings- og lønstigninger, hvil-

[Anders Andersen]

ket snarere bidrager til en forringelse af konkurrenceevnen.

Når jeg har sagt disse ting, så kunne man spørge mig: ja men hvad vil venstre gøre på dette område? Hvad er det for linjer, man skal tage op til vurdering? Jeg vil gerne sige, at den målsætning, som vi må stille op, det er en rentesækning på en 3-4 pct. i første omgang. Jeg er en forsigtig mand i den henseende. Jeg synes, det ville være et væsentligt plus, hvis vi kunne sænke renten 3-4 pct. Må jeg minde om, at da denne regering overtog regeringsmagten i 1975, havde vi et renteniveau på 13 pct. Må jeg minde om, at da havde vi formodentlig, hvis vi havde fortsat med regeringen, haft et underskud på betalingsbalancen på mindre end 1½ mia kr., og vi havde en arbejdsløshedsmasse på 44.000. Nu har man gennemført adskillige foranstaltninger, og jeg erkender, at mit parti har været med til nogle af de forlig, der er gennemført - ikke fordi vi havde den allerstørste optimisme og tro på, at de ville løse de problemer, som vi stod med, men vi har gennemført forskellige foranstaltninger. Vi er stadig væk kommet længere og længere bort fra den målsætning, som vi skulle nå frem til.

Hvad ville en rentesækning på 3-4 pct. betyde? Det ville være en væsentlig fordel for lønmodtagerne, og jeg har også med interesse konstateret, at Thomas Nielsen har udtalt sig positivt over for en rentesækning. Andre har sagt, at en rentesækning på nogle procent vil have samme værdi for en lønmodtager som adskillige kroner mere i timen i lønforhøjelse. Det synes jeg i og for sig er en ganske interessant betragtning. Det ville have en positiv virkning på sænkningen af vores omkostningsniveau, og det ville have en øget virkning på aktiviteten i erhvervslivet. Det ville altså betyde en forbedring af konkurrenceevnen og mulighederne for en øget beskæftigelse.

Så langt så godt. Det tror jeg i og for sig ikke vi kan blive uenige om. Men så vil man jo straks sige: hvad vil så virkningerne være over for betalingsbalance og lignende ting? Vil det overhovedet være muligt at gennemføre en sådan rentesækning? Her vil jeg gerne understrege, at der er visse forudsætninger, der i så fald skal med i dette billede. Vi ved, at et af de argumenter, vi må bruge over for erhvervslivet, når vi siger, at vi ikke kan få renten ned, er, at hvis vi sænker ren-

ten, trækker erhvervslivet udenlandsk gældsætning hjem, og så skal finansministeren bruge milliarder af sin valutabeholdning - og det er rigtigt.

Derfor er det første problem: vil det være muligt, og vil det være rigtigt at ombytte noget af den private gældsætning i udlandet med statsgældsætning? For den kan man jo bevare, selv om renten går ned, den påvirker ikke valutakassen. Vil man kunne frigøre sig i nogen udstrækning på den måde og derved få mulighed for at føre en uafhængig rentepolitik? En sådan ombytning af privat gældsætning med statsgældsætning betyder jo, at den samlede gæld over for udlandet er lige stor. Det er bare et spørgsmål om, hvor den er placeret. Ændringen må naturligvis ske på en sådan måde, at der ikke bliver tvivl om, at vi kan fastholde vores kronkurs. Den må ske på en sådan måde, at der ikke skabes tvivl i udlandet om den danske kronkurs, og derfor må der være en vis margen i vores valutabeholdning, for at problemet kan løses på den rigtige måde.

Jeg sagde før, at en sådan politik ville have omkostningssænkende virkning. Disse omkostningssænkende virkninger vil medføre, at der samtidig må indføres en lønpause - eller jeg vil gerne sige indkomstpause for ikke at blive beskyldt for, at det skulle være ensidigt vendt mod lønmodtagere. Det er forudsætningen for en rentesækning, for hvis en rentesækning bruges til forhøjede lønninger, så bliver vanskelighederne dobbelt så store, som de er i dag, for så får vi ikke genskabt vor konkurrenceevne, så får vi bare forøget forbruget til skade for vores betalingsbalance.

Det vil også være muligt i den forbindelse at begrænse statens udgifter på en række områder på grund af de fordele, der vil opstå bl. a. for erhvervslivet, men også for andre, ved en generel rentesækning, og jeg tror også at kunne sige, at der ikke vil blive behov for så stor en indenlandsk lånoptagning, som der er i øjeblikket.

Jeg nævner disse ting, fordi det forekommer mig og venstre, at hvis vi fortsætter i de nuværende baner, så løser vi ikke de problemer, vi står med. Derfor er der behov for at gå ind i en nytænkning. Der kan måske siges meget imod det, men der kan siges mere for, og det er vel i og for sig det afgørende.

[Anders Andersen]

Jeg har ønsket at fremføre disse synspunkter i forbindelse med denne debat, fordi jeg gerne vil have debatten til at køre på en anden måde end hidtil. Jeg tror ikke, finansministeren har nogen løsning på det voksende problem, vi står med, hverken med hensyn til beskæftigelsen eller med hensyn til betalingsbalanceunderskuddet, og derfor er det, at jeg for venstres vedkommende gerne vil lægge et nyt moment ind i denne debat.

Kjelgaard (KF):

Den forespørgsel, kommunisterne her retter til regeringen, tror jeg ikke man forventer et klarere svar på, end man allerede har fået, og jeg tror heller ikke, kommunisterne ønsker at få det rigtige svar, for så må de i høj grad ændre deres politik, i hvert fald hvis de vil være med til at hjælpe regeringen med at sænke renteniveauet. Det tror jeg ikke de vil. Det vil ikke ligne kommunisterne, som under debatten om hindring af virksomhedslukninger udgav sig for at interessere sig for virksomhederne og deres overlevelsessevne, mens det egentlige mål var en stærkere samfundsstyring. Nu kommer man i dag og forsøger igen at give udtryk for, at man ønsker at sænke virksomhedernes omkostninger. Jeg betragter denne forespørgsel som næsten lige så hyklerisk som den om hindring af virksomhedslukningerne. Er det ikke kommunisterne, der sædvanligvis snakker om virksomhedernes enorme profitter og magt? Det har vi også hørt i dag. Er det ikke kommunisterne, der sædvanligvis stiller krav uden hensyn til noget som helst? Krav om kortere arbejdstid, krav om længere ferier, krav om fuld dækning for prisstigninger osv. Selv om man ved, at danske virksomheders konkurrenceevne er delvis ødelagt, så bruger man til tider ufine metoder for at få sine krav opfyldt.

Jeg er helt overbevist om, at kommunisterne inderst inde godt ved, at de bærer en stor del af skylden for, at vort hjemlige renteniveau er så højt, som tilfældet er. Deres krav om mere og mere i løn har været med til at presse renteniveauet op. Direktør Arne Lund, Dansk Arbejdsgiverforening, havde forleden dag en udmærket artikel i Erhvervsbladet om forholdet mellem lønomkostninger og rentens højde. Den vil kommunisterne have glæde af at læse. Den siger ganske klart, at når lønomkostningerne stiger stærkere end pro-

duktionen, så opstår der en overskudskøbekraft, der forøger underskuddet på betalingsbalancen. Så svækkes konkurrenceevnen og vi importerer mere, end vi eksporterer, det vil sige, at der går flere penge ud af landet, end vi får ind, og det medfører næsten automatisk en højere rente.

Lønudviklingen og for den sags skyld også udviklingen i arbejdsløshedsunderstøttelsen er altså blandt de indenlandske faktorer, der har været med til at fremkalde det høje renteniveau. Skal vi derfor have en lavere rente, er det på tide, at vi får lønudviklingen bragt i bedre overensstemmelse med produktionen og får stigningen i lønomkostningerne bragt under den stigning, der finder sted i de lande, vi skal konkurrere med.

En anden indenlandsk faktor, der spiller en væsentlig rolle, er efter min mening boligbyggeriet. Her må kommunisterne også sadle om. For jeg skal tage meget fejl, om ikke netop de gang på gang har krævet, at det boligforlig, der i sin tid blev indgået om bygning af 40.000 boliger om året, skal overholdes. Et sådant krav trækker i stik modsat retning af det, man nu tilsyneladende ønsker: en lavere rente. Der er efter min personlige mening bygget alt for mange, alt for store og alt for dyre boliger. Boligstandarden, selv i såkaldt billigt, socialt byggeri, ligger langt over det, vi egentlig har råd til. Danmark er et af de lande i verden, der pr. indbygger disponerer over flest boligkvadrater, og det er vi glade for, men hvad enten vi kan lide det eller ej, så har boligbyggeriet lagt beslag på alt for stor en del af den kapital, der er til rådighed i samfundet, og det har næsten automatisk givet den alt for høje rente og dermed en husleje, bogstavelig talt ingen af os har råd til at betale uden en eller anden form for støtte. Og så er det lige meget, om vi taler om rentesikring, boligsikring eller fradrag på selvangivelsen. Vi har, hvis vi skal være ærlige, bygget for stort og for dyrt, og man taler mod bedre vidende, hvis man siger, at vi kan bygge os ud af vanskelighederne eller bygge os til en lavere rente ved at bygge endnu flere boliger.

Lønomkostningerne og boligbyggeriet er et par af de indenlandske faktorer, der er med til at bestemme rentens højde, og jeg er overbevist om, at vi alle sammen kunne bidrage til en væsentlig rentereduktion ved at slække på vore krav på bare de to områder.

[Kjelgaard]

En tredje indenlandsk faktor, der spiller en rolle ved dannelsen af renteniveaue, er det enorme underskud på finansloven. Det har den samme effekt, som jeg har gjort rede for under lønudviklingen, nemlig et overforbrug og en overskudskøbekraft, der i høj grad også er med til at forøge underskuddet på betalingsbalancen og forøge vor gæld til udlandet. Det er den økonomiske politik, vi har ført, der i høj grad har været med til at påvirke den udvikling. Historien viser, at der er en ganske nøje sammenhæng mellem den danske rente og underskuddet på betalingsbalancen. Jo større underskud, desto højere dansk rente. Og det er netop betalingsbalancen, der er et af de forhold til udlandet, der spiller en rolle.

Valutareserverne er et andet forhold. Nedgang i valutareserverne giver en dansk rentestigning. Sidste gang, Nationalbanken sænkede diskontoen, var begrundelsen netop en forbedring af valutareserverne.

Der kunne nævnes en række andre forhold. International rentestigning giver dansk rentestigning. Uro på det internationale valutamarked med risiko for højere valutakurser giver selvfølgelig samme resultat. Der kunne nævnes andre faktorer, der spiller en rolle, såvel indenlandske som udenlandske. De er allerede nævnt af andre, men de, jeg har nævnt her, giver et lille indtryk af, hvor svært det egentlig er at reducere renten.

Vi skal angribe de rigtige steder, det vil sige holde lønudviklingen inden for produktionsstigningen og samtidig under den stigning, der finder sted i vore konkurrerende lande, det vil sige holde vor boligstandard på et niveau, vi har råd til, det vil sige slække på vore krav til det offentlige, det vil sige skabe balance i vor samhandel med udlandet, det vil sige nedbringe vor gæld til udlandet, der desværre – og det er måske det alvorligste, når det kommer til stykket – er så stor, at den bogstavelig talt af sig selv vokser hurtigere end den danske produktion, bl. a. takket være forskellen i vores og de længivende landes inflationsrater. Det vil kort og godt sige, at vi skal til at sætte tæring efter næring og så holde op med at straffe opsparringen i det omfang, vi gør det nu. Men det er et helt andet kapitel.

Jeg tror desværre ikke ret meget på, at det er de ting, jeg her har nævnt, kommunisterne vil være med til at rette op på; hvis det var

det, kunne vi for min skyld begynde med det samme. Jeg tror snarere, at man ønsker foretaget nogle indgreb i de naturlige markedsmechanismer, ønsker at få regeringen til at se velvilligt på selektive ordninger for forskellige grupper og den slags, mere dirigering, mere samfundsstyring, nye restriktioner. Det har hr. Jørgen Jensen allerede bekræftet.

Men ligegyldigt hvad man gør, medmindre vi altså angriber de rigtige steder, vil det være indgreb i de naturlige økonomiske kredsløb, og det giver helt automatisk bivirkninger. Det vil helt automatisk betyde udgifter for andre samfundsgrupper. Det ønsker vi ikke. Vi vil gerne i det konservative folkeparti være med til at sænke renten – erhvervslivet trænger alvorligt til det – men det skal foregå naturligt og ikke via en stærkere samfundsstyring. Kunne vi blive enige om at angribe de rigtige steder, og det er bl. a. en række af de ting, jeg her har nævnt, så er vi med, og det skulle glæde mig, hvis kommunisterne også var det.

Melchior (CD):

Jeg er helt enig med hr. Kjelgaard i, at forespørgernes motiver må betragtes med største skepsis, og jeg vil ikke tjene forespørgerne i at gå meget dybt ind i denne dags debat. Vi vil foretrække at tage de økonomiske sammenhænge op til den grundige drøftelse, som de jo til enhver tid har krav på, i forbindelse med debatten om det regeringsoplæg, som kom i går, den debat, som vi får i næste uge. Den anledning finder vi mere passende og mere velegnet.

Der er mange ting, man kan snakke sig til rette om. Jeg tror ikke, man kan snakke sig til nedsættelse af renten. Nu har der været en tidligere finansminister og en økonomisk professor oppe og tale om de sammenhænge, som et renteniveau naturligt falder ind i, så jeg skal ikke prætere at gøre noget tilsvarende i denne omgang. Men jeg har hæftet mig meget stærkt ved nogle overtoner, der naturligvis allerede har været til stede. Dels var det hr. Jørgen Jensens bemærkninger gentagne gange om, at hvis der var politisk vilje til stede, så ville vi have en lav rente, så ville vi ikke have arbejdsløshed her i landet. Hr. Askjær Jørgensen var inde på det samme; det skulle være regeringen, der har gjort 200.000 mennesker arbejdsløse.

[Melchior]

Jeg har før sagt fra denne talerstol, at det er hverken den nuværende eller den forhenværende regering, der mangler politisk vilje. Det ville være nogle underlige mennesker, hvis de ikke ville gøre sig både landskendte og verdenskendte ved at afskaffe arbejdsløsheden i dette land, samtidig med at regeringer af enhver farve og af enhver kvalitet rundt omkring i verden ikke er i stand til det. Så både ud fra egoistiske motiver – som disse mennesker, der danner regeringen, jo også må have lov at have – og ud fra politiske motiver er det da givet, at viljen er til stede. Man kan selvfølgelig svare mig, at så må det være evnerne, det skorter på, og hvem kan sige om sig selv, at evnerne er tilstrækkelig store, men der er altså også noget, der hedder omstændigheder, som selv god vilje og gode evner ikke kan tilsidesætte.

Jeg tror også, hr. Anders Andersen havde nogle bemærkninger om, at det var regeringen, der havde bragt underskuddet op og renten op og arbejdsløsheden op. Jeg tror ikke på de gensidige beskyldninger. Når vi skifter regering, hvad vi jo gør af og til i dette land, hvor vi adskillige gange i efterkrigstiden har skiftet regeringsfarve, så ser vi jo, at det er kun på nuancerne, forskellene ligger – hvilket ikke skal skjule, at nuancerne er meget væsentlige og værd at kæmpe for. Jeg ser gerne på mit partis vegne, at man undgår denne slyngen hinanden i hovedet: du duer ikke, det er din skyld, at det går, som det går. Det synes jeg man skal være forsigtig med, for en skønne dag sidder man selv med ansvaret, og så får man bare de samme sten i hovedet.

Med dette som indledning vil jeg rejse det spørgsmål, som jeg følte trængte sig på, da jeg hørte statsministerens tale og især hans slutbemærkninger, hvor han ligesom også selv lagde stemme og person til påstande om, at det går så forfærdelig dårligt. Det var ordet krise, som dannede afslutningsvignetten i statsministerens tale. Er der krise i Danmark? Er der en arbejdsløshed, som er ude af proportioner? Det skal ikke være mig, der skal stå her og forsvare regeringen, det har den jo talsmænd nok og meget kompetente ministre til stede til her. Lad mig i denne forbindelse ytre undren over, at forespørgslen i dag er rettet til statsministeren og ikke til finansministeren, som den vel naturligt

ville høre hjemme under. Jeg synes også her der er tale om en unødigt dramatisering.

Statsministeren lod sig altså forlede til at tale om krise. Alle i dette hus og i dette land beklager sikkert arbejdsløsheden nøjagtig lige meget, men når vi nu ved, at der i dette land år for år skaffes flere arbejdspladser end året før, og at de større arbejdsløshedstal har deres hovedårsag i en tilgang af borgere til arbejdsstyrken, som skyldes helt andre omstændigheder end krisen, så synes jeg, det er betænkeligt, at statsministeren mener, der er krise. Det er jo ikke et dagligdags ord, og statsministeren taler jo ikke vulgærpressens sprog, så når statsministeren siger krise, så må der jo ligge noget deri. Jeg vil lægge det til grund et øjeblik og antage, at der er krise i Danmark. Så synes jeg, det virkelig burde føre regeringen til nogle overvejelser af anden art end dem, vi kan iagttagte. Det er ikke i krisetider, man viser sin reformiver. Med al respekt for reformer forstået her som forbedringer – i og for sig betyder ordet reform jo at bringe tilbage til gammel form, men det er jo sådan set ikke det, vi plejer at lægge i ordet, når vi bruger det – hvis man vil opnå forbedringer for befolkningsgrupper, altså en ekspansion af velfærdssamfundet, som mit parti er tilhænger af, så tror jeg ikke, det skal ske i krisetider. Jeg tror ikke, man kan slippe godt fra at mane en krise i jorden, samtidig med at man vil ekspandere omfanget af goder, som ellers i øvrigt alle kan unde hinanden. Derfor er der en række af de reformer, mindre og større, som har været lagt på bordet for os her i den senere tid, som jeg synes skulle have været holdt tilbage, hvis man skal lægge til grund, at der er krise i landet.

Derfor tror jeg heller ikke, at de i går fremsatte oplæg til forslag er egnede til at mane krisen i jorden. Jeg tror, at en forøgelse af den dobbeltbeskatning, der sker via aktieselskabsskatten, og en hel masse andre af de forholdsregler, der i går er forelagt i skitseform, skaber utryghed såvel hos menigmand som i erhvervslivet. Og menigmand er lige så vigtig som erhvervslivet her, fordi det er menigmand, den almindelige borger, det almindelige medlem af samfundet, familierne rundt i landet, der må lægge en tilbageholdenhed for dagen, hvad jeg ikke tror er opnåeligt med den usikre kurs, som regeringen lægger op til med de forslag, som er præsenteret i går. De kan i virkeligheden kun gen-

[Melchior]

nemføres – og det må regeringen have vidst, for politisk fornemmelse mangler der jo ikke – hvis et flertal i den ene side af salen gennemtvinger det program, den ukendte redaktør hr. Altmann, som jeg tipper på er en socialdemokratisk chefredaktør, offentliggjorde i sidste nummer af tidsskriftet Ny Politik. Men hvis den kurs, der skal følges, er statsministerens, som jo altså efter eget dementi ikke er hr. Altmann – og vi regner da med, at statsministeren som sædvanlig står ved sine ord – så må han også fornemme, at disse forslag ikke har mulighed for at skabe den tryghed og stabilitet, som er en forudsætning for, at de økonomiske forhold kan forbedres i dette land og dermed altså også renten komme ned.

Hvis der virkelig er tale om krise, tror jeg, statsministeren skulle tænke på en flertalsregering; det er ikke noget frieri, for der er ingen præntioner om deltagelse. Hvis der er krise i et land – og det er ikke et ord, man sådan skal kaste i grams – så må sejlene rebes, og så må der en sådan stabilitet til, som det overhovedet er muligt at skaffe, selv om det skal indrømmes, at mange ting kommer til os udefra. Hr. Anders Andersen talte med rette om tillid til regeringens prognoser, men selvfølgelig kan regeringen ikke være spåmand længere, end det er muligt at se – jeg tror, statsministeren selv for nylig sagde, at det for tiden ikke er muligt at se ret langt frem – men en stabilitet giver tillid. Med den siksakkurs, der føres i øjeblikket, er denne tillid imidlertid ikke mulig, så hvis diagnosen »krise« er korrekt, synes jeg, at statsministeren skal træffe nogle kriseforanstaltninger, der svarer til den situation.

I øvrigt vil jeg tro, at den udvidelse af valutaslangesamarbejdet, som har været på tale for nylig i forbindelse med de topmøder, regeringen har deltaget i, er et af de mest konstruktive forslag, jeg længe har set, til skabelse af den stabilitet, som er en forudsætning for en rentenedsættelse. Derfor vil jeg gerne anerkende regeringens bestræbelser i den retning og tilsige støtte til, at de fortsættes, og stærkt opfordre til, at også andre slutter op om dem.

Lad mig til slut pege på, at opsparingsviljen må fremmes, hvis det skal være muligt at bringe renten ned. CD har gentagne gange i vore 4-5 år herinde fremsat forslag til styrkelse af opsparingsviljen, en præmiering i

stedet for den straf, der i øjeblikket er på opsparingen. Herunder vil også høre en mere realistisk form for lønmodtagernes medejendomsret end de planer, vi tidligere har set. Jeg er selvfølgelig bekendt med, at der nu sidder en kommission og arbejder med dette problem; den skal barsle med nogle forslag til efteråret, og jeg håber, at der kommer nogle brugbare forslag frem, og især, at regeringen vil være fleksibel over for ideer, der måtte være af anden art end dem, vi før har set fra socialdemokratiet i den retning, for jeg tror virkelig, at der ad den vej kan skabes en del af den kapitaldannelse, som er nødvendig for, at renten kan blive nedsat.

Men som sagt er her krise i landet, og jeg vil med interesse lytte til, hvis statsministeren får tid og mulighed – der er vist noget med fiskeri i eftermiddag – for at give nogle svar senere i dag, om statsministeren fastholder sin bedømmelse af, at der er krise. Hvis han fastholder dette, vil jeg med interesse også i dag og senere lytte til – men det skal gerne være ret snart – hvilke kriseforanstaltninger regeringen da vil sætte ind, og dér tror jeg ikke det er gjort med augustforlig for et år ad gangen, for en kriseplan må virkelig være så langsigtet, at den fører til nødvendig stabilitet.

Ole Olsen (SF):

Kommunisterne har jo lagt op til, hvad der er sket i dag, ved at sige: hvad agter regeringen at gøre for at bringe renten ned? Det er lykkedes alle ordførere indtil nu at komme hele kompasset rundt simpelt hen og snakke økonomisk politik, og det kan selvfølgelig også være rimeligt, for i økonomi hænger jo praktisk taget alt sammen. Kommunisterne satte vel nok selv rekord i det: jeg opgav på et eller andet tidspunkt at tælle, hvor mange gange hr. Jørgen Jensen nåede at gentage de forskellige ting, som han ønskede for at få bragt renten ned.

Jeg synes, der er overset noget væsentligt, specielt i hr. Jørgen Jensens indlæg, men også i indlæggene fra andre ordførere, og det er, at regeringen simpelt hen bevidst fører og har ført en højrentepolitik. Det synes jeg er det centrale i spørgsmålet. Hr. Jørgen Jensen ønskede vist nærmest at lave hele økonomien om for at bringe renten ned. Han sagde, at den kommunistiske økonomiske politik var

[Ole Olsen]

bedre end regeringens og derfor bedre egnet til at bringe renten ned. Det første af det er jeg enig i et langt stykke hen ad vejen, nemlig så langt, som SF og kommunisterne er enige.

Jeg synes også, hr. Jørgen Jensen begik den fejl at tro, at man kan eksportere sig ud af den nuværende krise. Hr. Jørgen Jensen påpegede meget rigtigt den store betydning, renten har som omkostning for dansk erhvervsliv, specielt for industrien. Det kan være meget nyttigt at trække det frem under en debat som denne her, fordi der i tide og utide bliver skudt på arbejdslønnens betydning. Man taler næsten altid om stigningen i timelønninger, man taler meget sjældent om stykomkostningerne, som jo dog trods alt er betydelig mere afgørende, og Industrirådet har jo klart påvist, at den store fordel, andre lande har i forhold til Danmark, netop skyldes vores høje renteniveau og ikke vores høje lønninger. Det synes jeg er centralt at få bragt frem.

Men derfra og så til at ønske at lave hele økonomien om for at opnå et rentefald synes jeg er et langt spring. Jeg tror bestemt ikke, at et rentefald ville løse vores økonomiske krise; jeg mener også at vide, at regeringen i og for sig mener det samme. Alle lande vil gerne eksportere sig ud af krisen; jeg tror ikke på, at noget land kan eksportere sig ud af den økonomiske krise, men kan vi bringe et rentefald frem, vil det naturligvis være en stor fordel for dansk erhvervsliv og specielt for dansk industri. Det kan måske forhindre os i at miste markedsandele, og det er da også betydningsfuldt; jeg synes blot, man her i dag overdimensionerer rentens betydning; set med mine øjne er renten et økonomisk instrument blandt andre; det er, ligesom det i dag er blevet et mål i sig selv at bringe renten ned. De to store problemer for os er naturligvis arbejdsløsheden og betalingsbalancunderskuddet.

Jeg synes, debatten først blev interessant, da hr. Erling Olsen kom op; ingen kritik af statsministeren, men det, han sagde, har jeg vist hørt sådan omtrent hvert eneste ord af – om end ikke i samme rækkefølge – dels af finansministeren, dels af økonomiministeren. Hr. Erling Olsens rigtige udgangspunkt var, at vi har en høj overrente i forhold til udlandet, og at meningen med den selvfølgelig er

at sørge for at trække kapital hjem og forsøge at få erhvervslivet til at hjemtage kapital.

Havde vi kunnet koncentrere debatten i dag om rentepolitikken, og hvad vi kan gøre for at nedbringe overrenten over for udlandet – hr. Erling Olsen sagde meget rigtigt, at det var noget med et samspil mellem markedskræfterne og den offentlige regulering, og spurgte, om vi ved at operere med det kunne frembringe en lavere rente for erhvervslivet – altså havde vi kunnet koncentrere debatten om det i dag i stedet for at gå hele kompasset rundt alle vegne, så ville meget være vundet, så havde vi haft en rentebat, hvad vi efter min bedste overbevisning ikke har haft i dag.

Vi har haft noget, der kan minde om de opgør, vi har under finanslovdebatten og ved alle mulige andre lejligheder, og det kan jeg egentlig ikke se megen grund til en dag som i dag. Jeg mener, jeg har fået lige så fyldestgørende forklaringer som dem, jeg i dag har fået af statsministeren, af økonomiministeren, når jeg har stillet et tillægsspørgsmål til et spørgsmål om onsdagen; det er stort set det samme sagt med nogle flere ord, og det er måske lidt meget at bruge en forespørgselsdebat på.

Jeg ville gerne have, om man kunne dreje debatten, selv om jeg må skønne, at det nok er for sent et tidspunkt af debatten at få den drejet på, men hvis nogen ønsker at tage en anden runde her, vil jeg meget bede om, at man forsøger at føre debatten ind i det spor, som hr. Erling Olsen forsøgte at anlægge.

Jeg tror selv, at det er muligt uden skade også at nedbringe den høje overrente, som vi har i forhold til udlandet, og det vil altså sige fremkalde en rentesænkning, og jeg er slet ikke sikker på, den behøver at blive så forfærdelig lille endda. Jeg tror f. eks., at vi kunne nå et stykke ad vejen – det bliver ikke renten i almindelighed – ved i et vist omfang at differentiere renten forskellige steder. Vi har jo allerede gjort det på en række områder, og jeg tror, det er en vej, vi kan gå videre ad, uden at der sker nogen skadevirkninger med hensyn til betalingsbalancen.

Jeg kunne være fristet til at stille en eller anden dagsorden i dag, men jeg skal nok unnlade det; det skulle nærmest være noget i retning af, at når det gælder vejret og renten eller noget i den retning, er vi alle sammen enige om, at vi gerne vil have henholdsvis

[Ole Olsen]

godt vejr og lav rente, det er bare, som om det kan ikke lade sig gøre, for når man hiver fat i én ende, sker der noget andet. Hr. Erling Olsen var inde på, at der måske godt kan gøres noget ved renten, ikke noget trylteri, men et forsøg på at angribe problemet ud fra den synsvinkel, at man bruger renten som et økonomisk instrument og siger: er vi i stand til at bringe renten ned et stykke ad vejen, så er det godt, så kan det hjælpe os en lille smule med at løse de andre økonomiske problemer, vi har. Disse andre økonomiske problemer: arbejdsløsheden, betalingsbalanceunderskuddet tror jeg i og for sig vi angriber bedre ud fra andre synsvinkler end renten, og det kan vi måske nok komme til at gøre ved en anden debat en anden dag.

Jens Møller (KrF):

Kristeligt folkeparti ønsker så meget som nogen andre at få renten ned, få den ned hurtigt og få den væsentligt ned, men vi er så realistiske, at vi indser, at det kan man ikke gøre, uden at forudsætningerne er i orden, og det vil først og fremmest sige, at vi fører en tilstrækkelig antiinflationær politik, at vi får standset kapløbet mellem priser og indkomster.

Det vil igen i den nuværende situation sige, at vi må føre en virkelig effektiv indkomstpolitik i en periode, 2-3 år eller noget i den retning; man kan også sige, vi skal lave en indkomststigningspause i en 2-3 år. Hvis vi gør det, vil den relative konkurrenceevne over for udlandet komme op, og det vil hjælpe på betalingsbalanceunderskuddet, og så bliver der mulighed for at sætte renten ned, hvilket for øvrigt igen vil bedre konkurrenceevnen yderligere – så kommer vi ind i en af de gode cirkler, mens vi jo ellers alt for ofte ender i de dårlige cirkler herhjemme – og det vil sige, at vi hurtigt vil kunne nå frem imod fuld beskæftigelse og nå frem til det tidspunkt, hvor der igen bliver mulighed for reallønsfremgang.

Hvis man virkelig kan få gennemført en sådan politik, hvis man virkelig kan have tillid til en sådan antiinflationær politik eller indkomststigningspause, vil det nok også være forsvarligt at fremskynde udviklingen i retning af det, hr. Anders Andersen nævnte, nemlig at en del af de private virksomheders gæld i udlandet afløses af en statsgæld til

udlandet, så at det bliver muligt allerede på et tidligere tidspunkt at sætte renten ned og derved accelerere udviklingen i retning af det bedre.

Vi har hørt, at LO ønsker at få renten ned. Det siger de til politikerne, men sandheden er jo, at LO selv i meget vid udstrækning har nøglen til denne rentenedsættelse. Hvis de vil standse kravet om stadig stigende indkomster, har vi muligheden for rentenedsættelse. Spørgsmålet er: vil de det? Eller vi kunne gå et skridt videre og sige: kan de få lov til det? Ja, hvem skulle hindre dem i det? Det skulle bl.a. forespørgernes parti og andre venstreorienterede partier med deres stadige krav, deres stadige forplumring af kendsgerningerne, deres voldførelse af lønmodtagerne, dette, at de får dem til at tro, at man både kan blæse og have mel i munden på én gang; det kan man ikke.

Sandheden er altså, at vore problemer kan løses og kan løses i løbet af en ret kort årrække, 2-3 år, hvis bare alle vil se kendsgerningerne i øjnene og udvise en ægte solidaritet med især de alt for mange arbejdsløse.

Niels Helveg Petersen (RV):

Man kunne jo begynde med at stille det spørgsmål ved denne debat, om vi har en høj rente, og svaret må selvfølgelig være: ja, nogle har. Erhvervene, som skal gennemføre produktive investeringer, lever med et meget højt renteniveau. Industri og håndværk må betale fuldt ud byrderne af højrentepolitikken. Landbruget, hvis investeringer er lange, nemlig bygninger, må især bære byrderne af det meget høje renteniveau, og der er ingen tvivl om, at det høje renteniveau jo hæmmer de erhvervs-mæssige investeringer og har gjort det i en årrække.

Der er også andre, der har en høj rente. Det almene byggeri har jo en meget høj rente, som giver store vanskeligheder, hvor vi har måttet indføre rentesikringsordninger og andet for at, skal vi sige lempe vilkårene for højrentebyggeriet, for det nyere almennyttige byggeri.

Men private, har de også en høj rente? Det er da vist et spørgsmål. Private med gode lønindkomster har jo faktisk ikke en særlig høj rente af den gæld, de sætter sig for. Hvis vi for at tage et nemt eksempel siger, at renten er 18 pct., når det drejer sig om løn-

[Niels Helveg Petersen]

modtagere med høje indkomster, så betaler finansministeren jo gerne de $\frac{2}{3}$ deraf, dvs. ca. 12 pct., i kraft af fradragsordningerne. Så er der 6-7 pct. tilbage, men med en inflation på 8-10 pct., som vi har levet med de senere år, er den reelle rente for gældsætning for mennesker med høje indkomster jo altså faktisk negativ.

Derved bliver der en sammenhæng mellem høj rente og de gældende fradragsregler. De gældende fradragsregler gør den høje rente let at bære for en stor del af befolkningen, blot ikke - desværre - for erhvervene. Men de gældende fradragsregler bidrager til at presse renten op for erhvervene, og jeg kunne ønske mig, at de partier, der ganske særligt ønsker at varetage erhvervenes interesser, var opmærksomme på den sammenhæng, der er imellem fradragsreglerne for private og det høje renteniveau, som erhvervene må leve med. Det er dette, der efter vor opfattelse gør det helt nødvendigt - ikke kun for at sikre en bedre byrdefordeling mellem skatteyderne - at begynde at diskutere de gældende fradragsregler i skattelovgivningen. Det er ikke kun et byrdefordelingsproblem, det er også et problem om at tilrettelægge en politik, der kan fremme investeringerne og forbedre erhvervenes vilkår.

Jeg skal ellers ikke gøre mange bemærkninger om det, som er den høje rentes hovedproblem, spørgsmålet om at nedbringe vores betalingsbalanceunderskud i forhold til udlandet. Vi kender jo til bevidsthed det, der burde være den langsigtede kur over for dette problem: en varigt fastholdt indkomspolitik, som kunne give basis for at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet og dermed også for en mere normal rente i Danmark i forhold til de lande, vi skal konkurrere med.

Vi kommer ved senere lejligheder til at diskutere, hvilke instrumenter vi skal tage i anvendelse for at kunne skabe en varig indkomspolitik. Men jeg vil gerne for det radikale venstres vedkommende slå fast, at vi anser det for at være helt nødvendigt for, at man kan tilrettelægge en langsigtet, varig indkomspolitik, der med tiden væsentligt kan nedbringe vores betalingsbalanceunderskud, at de ansatte i industriens virksomheder også får en andel i de værdier, der skabes. Det vil ikke være muligt at tilrettelægge en indkomspolitik på lang sigt, hvis ikke dette problem tages alvorligt op. Det har hid-

til manglet i bestræbelserne for at føre indkomspolitik, men det er indlysende, at tiden er kommet, hvor man må tage hul på det problem, hvis man skal skabe forudsætninger for en indkomspolitik på noget længere sigt. Også dette problem synes jeg at fortalere, f. eks. fra venstre og de konservative, som har efterlyst indkomstpoltiske initiativer, burde have beskæftiget sig med.

Men bortset fra dette fundamentale hovedproblem i vores økonomiske politik er der også, når det drejer sig mere snævert om penge- og kreditpolitikken, problemer, som alvorligt trænger til at blive gået efter i sømene. Man må stille det spørgsmål: er vore penge- og kreditpolitiske instrumenter tilfredsstillende? Mit svar er, at det er de ikke. Der i de senere år sket en lang række fundamentale forskydninger på vort penge- og kreditmarked; jeg vil nævne nogle få af dem.

For det første: man har taget fat på fra statens side at udstede kortfristede statspapiere på det indenlandske marked. Det er finansministerens ansvar, og finansministeren har derigennem fået en dominerende indflydelse på rentefastsættelsen her i landet i kraft af udstedelsen af statsobligationer, som - erkendt - er nødvendige for at dække det statslige likviditetsbehov.

Vi har fået rammer for realkreditudstedelsen, lofter over, hvilket omfang udstedelsen af realkreditobligationer må have. Det er formelt boligministeren, der står for disse aftaler; reelt er det vel også her finansminister og økonomiminister, der står for disse forhandlinger.

Vi har udlånslofter for bankerne, og i den forbindelse har vi nylig fået dem suppleret med en renteaftale. Det er handelsministeren, der har det formelle ansvar og også det reelle lovgivningsmæssige ansvar for de forhold.

Vi har fået en betydelig vækst i de senere år i den uorganiserede kreditgivning, måske delvis som et resultat af realkreditreformen sidst, men også som et resultat af en lang række andre forhold.

Vi har fået betydelige forskydninger i forhold til udlandet og står jo i de kommende år også over for at måtte imødesee forskydninger i penge- og kreditpolitikken i forhold til udlandet med liberalisering af kapitalbevægelserne.

Vi har endelig fået, hvis vi tager det meget væsentlige element med ind i betragtningen,

[Niels Helveg Petersen]

en anden politik vedrørende valutakursfastsættelsen, end vi tidligere har haft. Vi lever jo nu ikke med de forhold, som var gældende i mange år, at valutakurserne lå fast, idet valutakurserne med jævne mellemrum er under pres. Vi har selv været nødt til at foretage valutakurstilpasninger, -justeringer, eller hvad man skal kalde det, ved gentagne lejligheder, hvilket har bidraget til at placere valutapolitikken mere centralt i den økonomiske politik.

Vi har for at nævne et andet forhold, der skinner i øjnene, når vi ser på vores institutioner inden for penge- og kreditpolitikken, en uden tvivl helt forældet nationalbanklovgivning, hvor kun få bestemmelser faktisk er i kraft, og hvor der i allerhøjeste grad kunne være grund til nærmere at overveje det lovgivningsmæssige grundlag.

Vi har et kapitalmarkedsråd, som ikke fungerer, og som jeg ikke har noget ønske om at sætte i funktion nu, men som vi da i hvert fald har på papiret, og som blot ikke på nogen måde lever op til, hvad man i sin tid skitserede som opgaverne for kapitalmarkedsrådet.

Min konklusion af dette er, at der er et betydeligt behov for grundlæggende overvejelser med hensyn til penge- og kreditmarkedets funktioner og institutioner. Der har jo også vist sig på det seneste en betydelig interesse fra flere sider for at få en sådan gennemgang af institutionerne på vores kapitalmarked. Som tidligere anført af hr. Erling Olsen har sparekassernes formand været inde på den tanke, at der var behov for, at man fik nedsat en egentlig pengepolitisk kommission, der kunne kulegrave de institutionelle forhold på penge- og kreditmarkedet. Jeg er overbevist om, at det vil være nødvendigt i løbet af kort tid at iværksætte mere grundlæggende overvejelser om disse forhold. Gør man det ikke på et tidligt tidspunkt, vil vi blive tvunget til fortsat at improvisere, og det tror jeg ikke vil være hensigtsmæssigt.

Vi har altså i det radikale venstre et ønske om, at man snart tager fat på at gå vores penge- og kreditmarked nøje efter i sømmene for at se på de institutionelle forhold, de fædselsregler, der skal være gældende. Jeg kan allerede nu bebude, at det radikale venstre i løbet af den kommende samling, hvis ikke det i mellemtiden skulle være sket fra andres side, vil fremsætte forslag om, at vi

får nedsat en sådan penge- og kreditpolitisk kommission, der kan overveje, hvilke ændringer på hele vores penge- og kreditpolitiske område der vil være nødvendige.

Alfred Hansen (DR):

Penge har det ligesom en hvilken som helst anden vare: de er underkastet loven om udbud og efterspørgsel. Hvis der er stor efterspørgsel efter penge, stiger prisen på penge, og det vil sige, at renten bliver højere; hvis der er ringe efterspørgsel, falder prisen, og det vil sige, at rentehøjden falder.

Når vi har så høj en rente, som vi har, kunne det tyde på, at der er meget stor efterspørgsel efter penge. Det er der også. Hvorfor så det, hvorfor er det så godt at låne penge? Ja, det kan man nok ikke give et entydigt svar på, for der er flere faktorer, der spiller ind.

Der er først og fremmest inflationen. Vi har den store inflation, der skaber det spørgsmål: hvad skal man gøre for at få del i inflationsgevinsten? Har vi mulighed for at anbringe penge et eller andet sted, som kan give en god, solid afkastning, investere penge i noget, der værdifast? Det er i og for sig besynderligt, at hverken regeringen eller regeringsforligspartierne har haft blik for, at man kunne sætte ind her.

Det er sådan, at hvis man låner penge i en bank, giver man ca. 17 pct. Det lyder som usædvanlig meget, men vi ved, at skatten betaler ca. 10 pct., således at den reelle udgift for låntageren altså er ca. 7 pct. på årsbasis. Man kan godt, hvis man har forstand på de dele, anbringe pengene sådan, at de med garanti afkaster 25-30 pct. om året skattefrit. Det kan man gøre, hvis man låner penge eller har dem i forvejen og anbringer dem i f. eks. jord, som er et godt spekulationsobjekt uden risiko for tab, men med et helt stensikkert bevis for, at man kan tjene 25-30 pct. om året.

Derfor synes jeg, at denne debat i dag, hvis den skal drejes i en anden retning, som mange ordførere har været inde på, må drejes derhen, om regeringen vil tage initiativ til at forhindre spekulationsmuligheder, om regeringen vil fremsætte lovforslag, som forhindrer, at man kan anbringe penge til uproductive formål med en stor afkastning for øje.

[Alfred Hansen]

Det er da klart, at hvis jeg skulle låne penge i en bank og købe f. eks. en byggegrund, for slet ikke at tale om en stor gård eller flere gårde i en storbys omegn med mulighed for at udstykke senere til grunde, skal jeg efter det eksempel, jeg gav, give 7 pct. i rente om året effektivt, for skatten betaler det andet, og jeg ved, at jeg kan tjene 25–30 pct. mindst om året, altså en ganske god, solid indtægt, som der ingen produktion ligger bag ved overhovedet.

Vi ved, at hvis vi forbruger penge, bag hvilke der ingen produktion ligger, så får vi inflation. Dette er hovedårsagen til inflationen, men der er en mængde andre dårlige følger i kølvandet på den eksisterende lovgivning, bl. a. at pengene i dag ikke søger hen til virksomhederne, hvor man måske kan være heldig at få en 8–10 pct. i forrentning af sine penge, men samtidig har en stor risiko for, at firmaet går konkurs og ikke kan afsætte sine varer i udlandet. Det er en meget stor risiko, som ikke ret mange tør løbe, og derfor anbringer man i meget ringe udstrækning penge i virksomhederne. Det er endda sådan, at også virksomheder er begyndt at investere deres penge passivt i jord, og vi kunne i og for sig også godt sige fast ejendom, men bygninger og maskiner kan man bare lave mere af, det kan man ikke af jord. Vi har 44.000 km², hverken mere eller mindre, og jo større efterspørgsel der er efter jord, desto højere bliver priserne. Derfor går man altså hen og låner penge, og man vil ikke bringe dem i virksomhederne, man anbringer dem f. eks. i jord; mulighederne er i hvert fald til stede. Det betyder, at virksomhederne ikke får de penge, de skal have, til en lav rente, så de også må låne til f. eks. 17 pct., og det rammer navnlig de yngre, dem, som skal nyinvestere, dem, som skal etablere sig inden for erhvervslivet.

Hvis man nu fjernede spekulationsmulighederne, ville pengene i større udstrækning søge hen til investering i virksomhederne med det til følge, at renten ville falde, at omkostningsniveauet ville falde, at der ville kunne skaffes bedre afsætningsmuligheder, fordi vi kunne producere varerne billigere. Og det ville naturligvis medføre det, som vi vel alle sammen herinde ønsker, nemlig at der kunne genskabes flere arbejdspladser. Det har man ligesom fuldstændig set bort fra i de forlig, der er indgået de seneste år.

Der er heller ikke meget i regeringens oplæg, som tyder på, at man vil ændre dette forhold. Jeg skal derfor spørge regeringen, enten statsministeren eller socialdemokratiets ordfører, hr. Erling Olsen: hvad forstår man i 1978 ved begrebet ågerrente? Ågerrente var tidligere noget strafbart, 5–6 pct. Hvor ligger grænsen for ågerrente i dag? Hvor meget kan man tillade sig at tage som långiver uden at skulle straffes derfor?

Jeg vil samtidig gerne spørge regeringen eller socialdemokratiet – man kan selv vælge efter, hvem der har mest lyst til at svare på spørgsmålet –: hvor høj ville renten være i dag, hvis vi ingen fradragsret havde for renter af privat gæld? Det er vel nok en given ting, at hvis jeg ved, jeg kan trække renterne fra på min selvangivelse, det vil sige, at skatten betaler en stor del af det, ca. 60 pct., så er jeg villig til at betale en højere pris for de penge, jeg skal låne. Hvor stor ville renten mon være, hvis vi ingen fradragsret havde for disse renter?

Jeg vil også gerne spørge, hvordan rentehøjden her i landet vil blive påvirket af, at man gennemførte regeringens planer med hensyn til, at der maksimalt skal betales 40 pct. i skat af renteindtægter, altså at jeg, hvis jeg har lånt 100 kr. ud, kun får 60 kr. tilbage; det er jo de planer, regeringen har tumlet med. Jeg synes, det ville være rart at få kædet dette store problemkompleks ind i regeringens planer for en kommende skattepolitik og ikke mindst for en kommende boligpolitik.

Statsministeren var sådan set meget ærlig, men det virkede også noget idéforladt, lidt opgivende, at statsministeren siger, at kun en løbende nedgang i betalingsbalanceunderskuddet kan skabe grundlag for en rentesækning. Statsministeren sagde videre, at også beskæftigelsessituationen spiller ind, og endelig konkluderede statsministeren, at regeringen fortsat vil arbejde for en økonomisk politik, der kan løse problemerne eller i det mindste mindske dem. Statsministeren gav ligesom udtryk for, at ministeren ikke selv rigtig troede på, at man kunne ændre de eksisterende forhold. Jeg synes, det er beklageligt, og jeg opfordrer regeringen til at indlede seriøse forhandlinger – frie forhandlinger her i folketinget med alle partier – om at løse det grundlæggende problem i dansk økonomi, nemlig at fjerne de nuværende speku-

[Alfred Hansen]

lationsmuligheder i jord og fast ejendom til stor skade for erhvervslivet. Det skal ikke skorte på retsforbundets vilje til at hjælpe hermed.

Waldorff (VS):

Vores ordfører i denne sag er hr. Wilhjelmsen, men da han er optaget af en anden vigtig sag i huset i øjeblikket, vil vi afstå fra at deltage i denne diskussion. Vi regner til gengæld med, at der kommer mange store debatter i de kommende halvanden uge angående investeringsplanredegørelsen, regeringens skatte- og boligudspil og i forbindelse med afslutningsdebatten, hvor vi får rigelig lejlighed til at gå ind i en diskussion om den økonomiske politik og renten. Vi kan allerede nu røbe, at også VS mener, renten bør sættes ned.

Lindinger (EP):

Kommunisterne rører med deres forespørgsel om, hvad regeringen agter at gøre for at bringe renten ned, ved et problem, som naturligvis har den allerstørste betydning for erhvervslivet. At kommunisterne så efter min mening ikke har gjort noget særligt for at medvirke til at forhindre, at vi er kommet op på det høje renteniveau, som vi må slås med i erhvervslivet, er en helt anden sag.

Nu kan man ikke dirigere renteniveauet ved direkte regeringsindgreb; man kan jo ikke diktere en diskontonedsættelse og så håbe, at det bliver andet end noget kunstigt, noget unaturligt. Det, det drejer sig om, er i og for sig ganske enkelt, at forbruget må nedsættes, og at befolkningens opsparingslyst må stimuleres, og det ville være gode ting for hele tinget at arbejde stærkt på. Inflations-tempoet må reduceres, specielt i forhold til de lande, som omgiver os, og derfor hænger hele dette spørgsmål sammen med de problemer, som vi har at gøre med i forbindelse med forsøgene på at gøre vort erhvervsliv konkurrencedygtigt.

Den indkomstpolitik, der for tiden føres, følges efter min mening ikke tilstrækkeligt op med en fast finanspolitik, og i det oplæg, vi netop har set fra skatte- og afgiftsministeren, er der aspekter, som bestemt ikke vil medføre en lavere rente. Erhvervslivet må med sorg konstatere, at det nu skal pålægges yderligere byrder, og når landets borgere nu f. eks. skal

miste fradrag for forsikringspræmier, falder der også delvis i hvert fald en god opsparingsform bort, og den har endda medført, at forsikringselskaberne har foretaget betydelige investeringer i boligsektoren.

Det er og bliver en erhvervsvenlig politik, der skal til for at bringe løsninger og bringe landet ud af den misere, man er havnet i, herunder også få løst det problem, som kommunisterne nu bringer op, nemlig renteniveauets højde.

Finansministeren (Heinesen):

Indledningsvis vil jeg sige, at jeg egentlig er meget enig med hr. Ole Olsen i, at det er en gribende, men falsk illusion at tro, at man blot igennem en rentenedsættelse kan opnå en fundamental ændring af vores økonomiske situation. Det svarer helt til at tro, at man løser nogen problemer ved at smadre termometeret eller holde en isklump af sibirske kuldegrader op omkring det, hvis der er blevet for varmt i stuen. Det gør man ikke; man skaber nogle nye.

Flere har været inde på, at hvis der i dette billedsprog er blevet for varmt i stuen, skal man skrue ned for det valutakrævende varmeapparat, og det vil sige, at hvis renten er blevet for høj, skal man formindske betalingsbalanceunderskuddet, sådan som regeringen også gradvis gør det, og andre foranstaltninger, som jeg skal komme tilbage til, kan naturligvis komme på tale. Men det er i hvert fald vigtigt at få slået fast, at den høje rente i første række er et symptom på vore problemer og ikke er årsagen til dem; at dårlige symptomer så i sig selv kan være ubehagelige, er en anden sag. Årsagen til vore problemer er den manglende balance i dansk økonomi, og det er den, der skal genoprettes, hvis vi skal have et fald i renten. Hvis betalingsbalancen som ventet udvikler sig i den rigtige retning, vil der også være grundlag for en hertil svarende rentenedsættelse.

Forespørgerne ved hr. Jørgen Jensen kom med forskellige forslag til, hvordan man kunne lette situationen med hensyn til rentepolitikken og nævnte i denne forbindelse stop for belåning af fast ejendom. Jeg vil gerne indrømme, at jeg et langt stykke er enig med forespørgerne i deres synspunkter angående interessen i at begrænse mulighederne for at opnå og belåne kapitalgevinster i fast ejen-

[Finansministeren]

dom, men jeg må også gøre opmærksom på, at regeringen – og jeg tror i og for sig også, det gælder forespørgerne – erkender, at det er et område, hvor det er meget vanskeligt at fastsætte generelle regler på en sådan måde, at der sker en lettelse i forholdene på kapitalmarkedet. Jeg kan bare henvise til, at erhvervslivet i vid udstrækning benytter fast ejendom som sikkerhed for lån både til driftsformål og til investeringer, og at denne efterspørgsel, hvis man udelukker muligheden for belåning af fast ejendom, vil vende sig mod andre dele af kapitalmarkedet, sådan at der ikke bliver en reel nedgang i kapital efterspørgslen derved.

Men med disse forbehold er jeg meget enig i, at der er samfundsøkonomiske interesser i at begrænse værdistigningerne og belåningsmulighederne, og det er jo også med det sigte, som hr. Jørgen Jensen også var inde på det, regeringen i sit forslag til en skattereform har taget skridt til ændringer i reglerne om rentefradrag i indkomstopgørelsen og har stillet forslag om en værdistigningsafgift.

Et andet middel, som hr. Jørgen Jensen bragte frem i diskussionen, var spørgsmålet om en nedsættelse af bankernes udlånsrenter. Som statsministeren allerede har sagt det, er regeringen selvfølgelig generelt enig i, at en nedsættelse af renten i flere henseender vil være hensigtsmæssig som et middel til at øge erhvervenes konkurrenceevne og beskæftigelsessituationen, men jeg må ligesom statsministeren gøre opmærksom på, at der i den nuværende betalingsbalancesituation er meget snævre bevægelsesmuligheder i denne henseende.

Indgreb over for bankernes rentesatser kan vanskeliggøre bekæmpelsen af betalingsbalanceunderskuddet og tvinge os til i stedet for at føre en efterspørgselsbegrænsende politik, som vil lægge byrder på befolkningen.

Jeg hæftede mig naturligvis ved hr. Jørgen Jensen tal for bankernes renteindtægter osv., og uden at jeg på nogen måde skal påtage mig den rolle at skildre bankerne som sociale tilfælde – det har jeg ikke lyst til – vil jeg alligevel sige, at de tal, som forespørgerne nævnte, er temmelig misvisende. Der nævnes renteindtægter på 13 mia kr. for de 24 største banker i 1977, og det anføres, at halvdelen vel skulle være nok til administration, har jeg set i et kommunistisk forslag.

Nu kender vi jo rent faktisk ikke tallene for 1977, de er ikke offentliggjort, men formentlig er størrelsesordenen nogenlunde rigtig. Det er imidlertid væsentligt, at der her er tale om bruttoindtægter.

Hr. Jørgen Jensen inddrog også i sit andet indlæg de renteudgifter, som bankerne har, og inddrager man denne post i beregningen, så må man altså konkludere, at der alt i alt ikke er sket nogen forøgelse af pengeinstitutternes nettorenteindtægter i de sidste år, når man ser dem i forhold til balanceens størrelse. Og det er det samme som at sige, at pengeinstitutternes rentemarginal er blevet indsnævret, hvilket jo også var et af de resultater, som blev tilstræbt med rentemarginalloven.

I øvrigt skal jeg da henlede opmærksomheden på, at konsekvensen af den renteaftale, der er indgået, har været, at der er sket en formindskelse i bankernes rentesatser.

Hr. Jørgen Jensen strejfede også som vanligt spørgsmålet om udstedelse af statsobligationer. Jeg må sige, at det er den mest usaglige passage i hr. Jørgen Jensens tale, og det siger jo ikke så lidt. Nu ser jeg bort fra gennemgangen af hele DKPs partiprogram, som jeg ikke skal gå ind i ved denne lejlighed. Men jeg skal for det første henvise til de bemærkninger, der var i statsministerens redogørelse, hvori det jo siges, at udstedelse af statsobligationer er et nødvendigt led i den balancepolitik, der skal til for at sikre finansieringen af underskuddet på den løbende betalingsbalance. Jeg kan i den forbindelse tilføje, at udbuddet af statsobligationer og statsgældspapirer selvfølgelig på denne baggrund, som vi har sagt det hundredvis af gange, skal tilpasses den til enhver tid værende likviditetssituation og det valutariske finansieringsbehov, og det er derfor tydeligt, at det mildt sagt er fuldstændig misvisende at antyde, at salget af statspapirer sker for at presse renten op. Det ville være meget rigtige, men naturligvis ikke nær så politisk interessant for DKP, at konstatere det, som er kendsgerningen, nemlig at hensigten er at finde det lavest mulige renteniveau under hensyntagen til, at vi skal have klaret vores balanceproblemer. Men jeg tror, det er forgæves at sige det til hr. Jørgen Jensen. Jeg tror, det er forgæves at forklare hr. Jørgen Jensen, at statsunderskuddet mere end rigeligt skaber efterspørgselsmæssig dækning for det udbud af statspapirer, der finder sted, for

[Finansministeren]

denne sag skal nu på en eller anden måde bruges i en hetz imod regeringen, som presser renten op og dermed svækker boligbyggeriet og skaber nogle kæmpemæssige renteindtægter for dem, der er så elskværdige i disse år at låne staten penge, for at vi kan føre en efterspørgselsfremmende økonomisk politik. Det er jo kendsgerningerne. Det er rædselsfuldt at høre på, undskyld, jeg siger det, men jeg er altså gået ind i diskussionen endnu en gang.

Regeringen finder det fortsat påkrævet at sælge statspapirer for at modvirke likviditetstilgangen over statsfinanserne. Udviklingen siden renteaftalens indgåelse viser, at Nationalbanken og regeringen ved kursfastsættelsen ikke på nogen måde har søgt at forcere salget af statspapirer.

Til hr. Jørgen Jensen og andre, der har været inde på det, kan jeg sige, at i marts udgjorde bruttokasseunderskuddet ca. 4,6 mia kr., og kursværdisalget af statspapirer lå på ca. 3 mia kr. I april var bruttokasseunderskuddet på 5,1 mia kr., og kursværdisalget af statspapirer var på ca. 1,9 mia kr. Jeg tør næsten ikke sige det, men salget af statspapirer i marts var endog lidt mindre end de i månedens løb forfaldne afdrag på indenlandsk statsgæld. At påstå, at det er operationer, der har den virkning, at renteniveauet forøges, skal der et godt bryst til, og jeg kan ikke forstå, at man vil blive ved med det. Jeg skal da også for en ordens skyld oplyse, at renten på de korteste statspapirer, statsgældsbeviserne, siden renteaftalens indgåelse er faldet med ½-1 procentpoint.

Så rejste hr. Anders Andersen spørgsmålet om fordelingen mellem den offentlige og den private låntagning. Det er rigtigt, at en betydelig del af den nødvendige låntagning hidtil er varetaget af private pengeinstitutter og virksomheder, og jeg mener heller ikke, der kan være tvivl om, at det fortsat vil være nødvendigt, at en del af bruttolånebehovet dækkes ad disse kanaler, bl. a. fordi låntagningen mange gange er et led i normal forretningsvirksomhed og derfor ikke bør overtages af det offentlige. Det er for så vidt også et svar til hr. Jørgen Jensen. Jeg vil ikke afvise, at man kan diskutere mindre forskydninger, men jeg skønner ikke, at det kan blive af en størrelsesorden, som kan få nogen afgørende betydning for renteniveauet.

Det er ikke noget nyt forslag, hr. Anders Andersen her stiller. Det er ustandselig en opgave for os at prøve at finde den rette balance mellem privat og statslig låntagning, men det må tages i betragtning, at det er meget betydelige beløb, der er tale om, hvis staten skulle gå ind og tage en væsentlig del af den låntagning, der hidtil har været privat, for slet ikke at tale om, hvis den skulle dække det samlede lånebehov. Man bliver nødt til at være opmærksom på risikoen for at belaste statens lånemuligheder. De er for øjeblikket meget gunstige, men man bør ikke forlade sig på, at disse muligheder fortsat vil være lige så gunstige. Det, jeg kan sige til hr. Anders Andersen, er, at vi er helt opmærksomme på den tankegang, som hr. Anders Andersen her kom ind på.

Tilbage bliver altså, at det for at sikre opretholdelsen af den private låntagning er nødvendigt at fastholde en passende tilskyndelse for private virksomheder til at låne i udlandet, og det er derfor, det danske renteniveau bliver nødt til at ligge højere end renteniveauet for tilsvarende lånoptagelser i udlandet. Hermed har jeg ikke sagt, at forskellen mellem renteniveauerne skal udgøre præcis så og så meget, og at en reduktion af forskellen vil føre til et pludseligt bortfald af privat låntagning i udlandet – jeg ved, at hr. Anders Andersen er lidt optaget af det spørgsmål også. I praksis sker forskydningerne jævnt, og der er derfor mulighed for, efterhånden som underskuddet på betalingsbalancen reduceres, at indskrænke afstanden til det udenlandske renteniveau til gavn for erhvervenes konkurrenceevne. Dette er i øvrigt en klar illustration af, at der ikke er nogen modsætning imellem en politik, der tager sigte på at forbedre betalingsbalancen, og en politik, der tager sigte på en holdbar bekæmpelse af arbejdsløsheden. Tværtimod vil der næsten være sikkerhed for, at en laden stå til med hensyn til betalingsbalanceudviklingen vil føre til en yderligere forværring af arbejdsløsheden i et par år eller så.

Til hr. Jørgen Jensen skal jeg i øvrigt sige, at regeringen er fuldt opmærksom på, at man ved tilrettelæggelsen af de offentlige investeringer godt kan fremme beskæftigelsen med et forholdsvis begrænset valutaforbrug, og det har også været regeringens mål ved prioriteringen, som hr. Jørgen Jensen vil kunne se, når han får redegørelsen i næste uge.

[Finansministeren]

Til hr. Askjær Jørgensen skal jeg bare sige, at den almindelige kritik, der blev fremført af regeringens økonomiske politik, er det lidt svært at finde baggrund for i fremskridtspartiets egne forhold. Alle, undtagen fremskridtspartiet øjensynlig, ved, at fremskridtspartiets økonomiske politik har den konsekvens, at betalingsbalanceunderskuddet bliver mindst lige så stort som det nuværende, at underskuddet på statsbudgettet bliver mindst lige så stort som det nuværende, og at der yderligere kommer 130.000 arbejdsløse, så den økonomiske politik, som hr. Askjær Jørgensen repræsenterer, er så afsindig, at han ikke har nogen som helst baggrund for sin kritik.

Hr. Anders Andersen beskæftigede sig ud over det, jeg allerede har nævnt, med prognosen for betalingsbalanceudviklingen i 1978. Jeg tror, hr. Anders Andersen har ret i, som jeg også tidligere har sagt det, at det er meget tænkeligt, at vi ikke når ned på et betalingsbalanceunderskud, der er så lavt som 7 mia kr. – det var det, ordet »lavt« gik på – men at der nok er tegn i sol og måne på på grundlag af de tal, vi har fra første kvartal, at det bliver lidt højere, og det kan jeg være enig i at beklage.

Jeg synes nok, at hr. Anders Andersen var noget hård i sin kritik af betalingsbalanceprognoserne, fordi de ikke holdt, og hr. Anders Andersen kom ud i et større indlæg om, hvad det betød for tilliden osv. Jeg tror, vi alle beklager, at prognoserne ikke holder, men jeg synes godt, hr. Anders Andersen kunne have gjort os den tjeneste at forklare, hvad der er problemet, for problemet er jo, at vi er inde i en stadig svagere konjunkturudvikling, en konjunkturudvikling, som ikke bare økonomerne i det økonomiske sekretariat og finansministeriet osv. har undervurderet dybden i, men som alle prognoseinstitutter osv. har undervurderet.

Så var hr. Anders Andersen i sin kritik af regeringen inde på at sammenligne beskæftigelsesniveauet og betalingsbalanceunderskuddet i 1974 med forholdene i dag. Jeg tror ikke, hr. Anders Andersen selv tager en sådan sammenligning helt alvorligt, men jeg vil ikke udelukke muligheden af, at hr. Anders Andersen kan have forledt andre, så derfor skal jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at både arbejdsløsheden og betalingsbalanceunderskuddene også er steget i en stribe

andre lande, som vi kan sammenligne os med. Det være sagt mere for en ordens skyld, og længere skal jeg ikke gå ind i det.

Hr. Niels Helveg Petersen foreslog, at man oprettede en penge- og kreditpolitisk kommission, og jeg lyttede interesseret til argumenterne for den, hvoraf en del var behovet for ressortændringer, lovrevisioner og andre ting. Jeg blev ikke helt overbevist. Sagen kræver under alle omstændigheder nøjere overvejelser, og dem vil jeg da gerne foretage.

Til hr. Alfred Hansen skal jeg kort sige, at rentebeskatningsforslagene i regeringens skattereformoplæg naturligvis skal ses i sammenhæng med ønsket om at lette den pengepolitiske situation, men jeg tror desværre ikke – det er et umiddelbart skøn – at det vil være muligt at udregne præcist, hvor meget renteniveauet i al almindelighed kan falde som følge af, at man opnår en sanering af disse forhold.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Den debat, vi har ført her i dag, har på den ene side i høj grad understreget betydningen af, at vi får skabt forudsætningerne for en rentesækning. Men debatten har også understreget, hvad jeg allerede gav udtryk for i mit første indlæg, at det er et meget sammensat problem, og at det egentlig er lidt urimeligt at spørge: hvad vil regeringen gøre for at sænke renten? Det er i virkeligheden et spørgsmål om den totale økonomiske politik, som må gennemføres på en konsekvent måde; man kan ikke løse rentepolitikken isoleret.

Jeg synes, det var interessant at høre hr. Anders Andersen. Jeg skal ikke fordybe mig i yderligere kommentarer, for finansministeren har allerede svaret, men det, jeg bemærkede, var, at hr. Anders Andersen sagde, at han var ved at være træt af at gentage sammenhængen mellem betalingsbalancen og renteniveauet, og så var hans indlæg i virkeligheden en direkte bekræftelse af, at der i høj grad er en sådan sammenhæng.

Jeg er på flere punkter ikke uenig med hr. Anders Andersen. Jeg mener, at nøglen til en rentesækning ligger i en konsekvent økonomisk politik, som kan holde omkostningerne i ave og ad den vej styrke betalingsbalancen. Spørgsmålet er så, hvordan en sådan politik ser ud, og da har hr. Anders Andersen og

[Statsministeren]

venstre sin mening om tingene, og regeringen har sin, men vi har jo ofte kunnet mødes og hør i hvert fald flere gange bidraget til, at der trods alt er noget mere stabilitet i f. eks. omkostningsudviklingen, end der har været tidligere.

Debatten i dag kan ikke, skal vi sige finde løsningen på disse problemer, men debatten kan måske alligevel siges at pege frem mod de kommende måneders arbejde. Jeg håber, at de partier, der har udtrykt interesse for rentens højde – eller jeg skulle måske sige for dens lavde, hvis der er noget, der hedder det – også vil vise den interesse konstruktivt, når regeringen på forskellig måde spiller ud med forslag, og i den forbindelse tænker jeg på skatte- og boligreformen.

Jeg er meget opmærksom på, at de umiddelbare reaktioner her er nok så negative, eller for at sige det pæner, ikke er på linje med regeringens opfattelse af tingene, men det er nu regeringens opfattelse, at adskillige af de ting, vi foreslår i vores skatteoplæg, kunne bidrage til, at inflationspresset blev lidt mindre, og derfor vil det være en fordel, om der også er forståelse for nogle af disse initiativer. I den forbindelse lagde jeg i høj grad mærke til, at hr. Niels Helveg Petersen, når det gælder jordpolitikken, var opmærksom på nogle ting, som også regeringen er opmærksom på, og det er ting, der kan medvirke til, at rentepolitikken kan komme ind i et mere positivt leje.

Men ellers vil jeg sige, at det efter min opfattelse egentlig ikke er rimeligt at føre en debat som den i dag på grundlag af et enkelt spørgsmål, der lyder: hvad vil regeringen gøre ved renten? Det er en generel økonomisk og i den forbindelse også politisk debat. Jeg mener, at den hører hjemme på et andet tidspunkt og andetsteds, men sådan er nu engang reglerne, og vi må bøje os for, at et hvilket som helst tilfældigt spørgsmål kan danne grundlag for en storpolitisk og storøkonomisk debat. Det må vi acceptere, sådan er det, men det er egentlig lidt urimeligt, at det er sådan. Men i øvrigt tak for debatten. Meningerne har været delte, men én ting synes alle at være enige om, også forespørgerne, at tingene er så komplicerede, at man ikke kan rette lyset alene mod selve renten.

Formanden:

Vi går til anden omgang, hvor taletiden for ordførere er 5 minutter.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal ikke længe forhindre medlemmerne i at tage hul på pinseferien, men det er den sædvanlige grove påstand fra finansministeren, der er anledningen til, at jeg er nødt til at komme igen.

Det er fantastisk, af finansministeren kan blive ved med at påstå, at man har kunnet lave et regnestykke, der beviser, at vi ville få 130.000 nye arbejdsløse, hvis vore ændringsforslag til finanslovsforslaget var blevet vedtaget. Nu har man hørt finansministeren og socialdemokratiske regeringer den ene gang efter den anden, i den ene tiltrædelseserklæring efter den anden, ved den ene debat efter den anden, ved finanslovdebatten osv. osv. sige: nu laver vi det augustforlig, nu laver vi det forlig, nu laver vi det forlig, så hjælper det, så virker det, så bliver det bedre. Hver eneste gang, år efter år, har det vist sig, at de socialdemokratiske regnestykker var totalt forkerte.

Nu påstår finansministeren så, at han kan regne virkningerne af fremskridtspartiets politik ud. Det er grebet ud af luften. Der er overhovedet ingen hold i det. De regnestykker, finansministeren laver vedrørende fremskridtspartiets politik, er lige så elendige som dem, han laver vedrørende socialdemokratiets politik. De er helt forkerte. Og udviklingen, stadig højere og højere rente, stadig højere og højere gæld, stadig flere og flere arbejdsløse, beviser jo, at socialdemokratiet regner forkert. Ikke hver gang, men hver eneste gang regner man forkert, og så synes jeg, det er for groft, når statsministeren står og siger her: ja men det er jo en større økonomisk sammenhæng, vi bør diskutere, rentens højde har at gøre med en større økonomisk sammenhæng, at man skal fejles af med sådan nogle postulater, og at de skal komme netop fra finansministeren, som den ene gang efter den anden har regnet forkert. Det viser, at jeg har ret i min første påstand, at socialdemokratiet ikke aner, hvad det skal stille op. Det kan nemlig kun komme med de sædvanlige flokler. Der er ingen nytænkning. Jeg synes, det er deprimerende, at vi har en regering, der vil køre det på det niveau.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg ikke først generelt over for både fremskridtspartiet og de konservative, der taler om, at de ting, der er lagt frem fra kommunisternes side, ville fremme arbejdsløsheden, slå fast, at arbejdsløsheden, virksomhedslukninger og økonomiske problemer i samfundet i dag skyldes modsætninger i det kapitalistiske samfundssystem, og det er modsætninger, som ikke engang har kunnet mildnes eller overvindes ved de forsøg, som den socialdemokratiske regering har gjort. Det er det, der er årsagen til, at vi har peget på andre løsningsmodeller end dem, der har været brugt indtil nu.

Hr. Melchior siger, at man kan ikke snakke sig til en nedsættelse af renten. Nej, det kan man ikke. Man har i denne debat sammenlignet renten med vejret, som alle snakker om, men som vi ikke har megen indflydelse på. Men det har vi i allerhøjeste grad på den økonomiske politik, der bliver ført. Det, vi har ønsket med denne debat, er i allerhøjeste grad at sætte fokus på den måde, man hidtil har ført den økonomiske politik på, for hvis ikke man vil føre en anden politik – og det er jo rigtigt, som finansministeren siger, at renten kun er et symptom på, at man har ført en forkert politik – vil man fortsætte med indkomstpolitikken, og det er det, vi ønsker at pege på er en forkert vej at gå.

Derfor vil jeg da også godt sige til hr. Melchior, som siger, at der er politisk vilje til stede, men at man ikke kan afskaffe arbejdsløsheden, at det er vi ikke enige i. Vi er af den opfattelse, at man kunne afskaffe arbejdsløsheden, og vi er også af den opfattelse, som jeg sagde i første omgang, at man valgte, da man gennemførte det sidste augustforlig, imellem at gribe ind over for den økonomiske politik eller over for arbejdsløsheden, og da valgte man efter vor opfattelse kynisk at sætte ind over for den økonomiske politik. Det har altså ikke engang virket, og derfor har man også haft arbejdsløshed.

Vi har ikke ønsket denne debat som en hetz imod regeringen, som der blev sagt fra finansministerens side. Det blev sagt om vores stilling til udstedelse af statsobligationer, at vi brugte det til en hetz imod regeringen. Det ønsker vi ikke, men vi ønsker at advare arbejderklassen, befolkningen, imod en fort-

sættelse af indkomstpolitikken, fordi den ikke har haft den virkning, man sagde den skulle have, og fordi den har været medvirkende til den høje rente, vi har. Når vi derfor rejser spørgsmålet om, hvad regeringen vil gøre ved den høje rente, er det også for at få en debat om, hvorvidt man skal fortsætte indkomstpolitikken. Jeg må desværre sige, at selv om vi hørte, at regeringen sådan set var enig med os i spørgsmålet om stop for belåningen, og selv om der også kunne være noget om, at man kunne sætte ind over for rentemarginalen, var der i den øvrige del af det, der kom frem fra regeringens side, også en klar tilkendegivelse af, at man ville fortsætte den økonomiske politik, som har været sammenfattet i det, man har kaldt for indkomstpolitik. Det vil, som jeg sagde før, betyde, at man fortsat ønsker at gribe ind over for lønmodtagerne, at man fortsat ønsker at føre en politik, som betyder, at det alene bliver arbejderklassen, der kommer til at bære byrden af den krise, vi har.

Fremskridtspartiet siger, at det er malplaceret, at kommunisterne rejser denne debat. Nej, det er det i allerhøjeste grad ikke, for vi ønsker at forsvare dem, som man hidtil har ladet bære byrden af krisen, og vi ønsker også at angribe den politik, som er årsag til, at vi fortsat har 200.000 arbejdsløse.

Til de konservative må jeg næsten sige tak for rosen, men det er næsten for meget at sige, at det alene er os, der har sikret lønfremstød og dermed skabt vanskeligheder, som man siger, for kapitalen. Vi er da også stolte af, at man her siger, at det er os, der har fastholdt, at man skulle overholde boligforliget og bygge de boliger, som man havde givet tilsagn om at man ville bygge.

Hr. Ole Olsen siger, at renten er et middel. Ja men et middel til hvad? Jeg har allerede sagt, at når vi bragte andre ting ind i debatten, var det for at understrege, for at vise, at vi erkender, at man ikke bare kan sætte renten ned, der må noget andet til. Vi vender os imod en devaluering, og derfor peger vi på andre ting, som man må gøre, samtidig med at man diskuterer en nedsættelse af renten. Derfor lagde vi den økonomiske politik frem, som vi har peget på at man kunne bruge i stedet for indkomstpolitikken, den politik, der har været ført hidtil.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Valg af 4 medlemmer til landsskatteretten for perioden 1. april 1978–31. maj 1979.

(Jfr. tidenden sp. 9308).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 125 medlemmer: socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne, det radikale venstre og kristeligt folkeparti;

en gruppe på 32 medlemmer: fremskridtspartiet og Danmarks retsforbund.

Valgt blev:

Fhv. medlem af folketinget Edvin Boye Hansen

Medlem af folketinget Aksel Pedersen

Medlem af folketinget Bollmann

Medlem af folketinget Glensgård

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra 17 medlemmer har jeg modtaget anmodning om, at den af ministeren for skatter og afgifter i går givne redegørelse om regeringens påtænkte skattereform og den af boligministeren givne redegørelse om regeringens langsigtede boligpolitik må blive sat til forhandling i tinget.

Redegørelserne vil herefter komme til forhandling torsdag den 18. maj 1978.

Medlem af folketinget Chr. Christensen (KrF) har meddelt mig, at han på forslagsstillernes vegne ønsker at tage følgende forslag tilbage:

Forslag til folketingsbeslutning om hjælp til kriseramte fiskere.

(Beslutningsforslag nr. B 97).

Ønsker nogen at optage dette beslutningsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er forslaget bortfaldet.

Udvalget om Grønlandslove har afgivet:

Betænkning over forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland. (Lovforslag nr. L 173).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljøudvalget (11/5 78):

Udtræder: Buchart Petersen

Nyt medlem: Karl Nielsen

Kulturudvalget (12/5 78):

Udtræder: Ingolf Knudsen

Ny stedf.: Bollmann

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 17. maj kl. 11.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14.13